

Lammaset & vuohet

3/2015

Tuotosseurannassa
uusi teuraspainoennätys

Suomen Lammasyhdistyksen jäsenjulkaisu. www.proagria.fi/suomenlammasyhdistys

Vuohenmaito
hellii ihoa

Karitsaa
kauppoihin
yhtekerillä?

Perinneaita toimii
lammasetana

PRO
Agria

Vuosikymmenten kokemuksella

Olemme jo 65 vuoden ajan ottaneet vastaan suomalaista villaa ja valmistaneet siitä laadukasta huovutusvillaa, hahtuvaa, hahtuvalankaa sekä karsta- ja kampilankaa.

Villat meille - langat teille

Tuo villat meille omaeräkehruseen (väh.20kg), saat omat tuotteet meiltä sovitulla tavalla.

Ostamme villaa rajoitetusti

Ota yhteyttä villan vastaanottoon: Päivi Häkkinen puh. 050 543 6533

Pirtin Kehräämö

KEHRÄÄMÖ ja Tehtaanmyymälä
Kehräämöntie 2, 51520 Hirola
Puh. 010-617 3030
www.pirtinkehraamo.fi

Suomalaisesta
villasta
valmistetut
tuotteet.

Kuluttajaa kuunnellen

Kotimaisen lampaanlihan menekin edistäminen on alan tuoreimpia päänvai-voja. Vielä ennen viime kevättä kaikki tässä maassa tuotettu karitsa lähinnä vietiin käsistä.

Koska markkinointia ei juuri ole tarvittu, se on myös jäänyt melko vähälle. Alan hyvä imago ja tilat itse ovat edistäneet menekkiä riittävästi.

Kauppojen ja kuluttajien vakiovalikoimiin karitsa ei kuitenkaan nouse itsestään.

Ketju on saatava kuntoon joka kohdasta, mutta myös sieltä viimeisestä. Ostopäätös on se, mikä ratkaisee. Ja se tehdään yleensä kaupassa, mahdollisesti vielä väsyneenä ja nälkäisenä. Aika on kortilla ja moni tahtoo mahdollisimman nopeaa ja valmista. Muheilla viuluilla ja pitkään haudutettavilla herkuilla ei vallata paikkaa suomalaisten arjessa, vaikka ne ihania oikeassa hetkessä ovatkin.

Nyt on aika vastata kysyntään. Tuodaan karitsa saataville muodoissa, joissa lihaa muutenkin ostetaan. Siivutetaan paisteja (katso resepti grilliin tästä lehdestä!), jauhetaan jauhelihaa, teetetään makkaroita ja leikkeleitä, pyöritellään lihapullia ja paloitellaan lihaa valmiiksi. Säästetään kuluttajan aikaa ja hermoja tarjoamalla mukaan varma resepti ja vaikka vielä sopiva maustesekoitus. Sel- laista kokonaisuutta harva voi vastustaa.

Terhi Torikka
Toimitussihteeri

Sisällysluettelo

VAKIOPALSTAT

4	Pääkirjoitus	32	Työaika ei tahdo riittää tilakoon kasvaessa
5	Edunvalvonta	34	Pötsi pöhisemään tukihoidolla
7	Tuoretta satao	36	Laidunnus pelastaa sammalia
45	Aidan toiselta puolen	38	Pistoaita on myös verraton lammasaita
46	Lammashaasta lautaselle		

VUOHIPALSTA

- 42 Suomalaista vuohikosmetiikkaa

ARTIKKELIT

- 10 Kotimaista karitsanlihaa kauppoihin yhteiserillä
14 Lammaspäivät Salossa
19 Tuotoseurantataulukot

Kuva: Niko Hälvä

46

Siivutettu viulu on näppärä grilliherkku.

Kuva: Milla Alanco

14

Nietosvaaran tilan texel- uuhet ruokitaan korotetulle ruokintapöydälle.

Tilaushinta: 69 €/vuosikerta 2014 (5 numeroa), sis. SLY:n jäsenyyden
Kannattajajäsenyys: 300 €/vuosi

Paino: T-Print Ky, Hyvinkää
ISSN 0785-7276

Toimituksen osoite:
Terhi Torikka, Kuutostie 470
59130 Koitsanlahti

Päätoimittaja:
Pia Parikka
Puh. 044 973 7000
pia.parikka@lammasyhdistys.fi

Toimitussihteeri:
Terhi Torikka
Puh. 040 752 6363
terhi.torikka@gmail.com

Ilmoitusmyynti:
Pia Parikka
Puh. 044 973 7000
pia.parikka@lammasyhdistys.fi

Toimituskunta:
Tapio Rintala
Jarmo Latvanen
Kaarin Knuuttila
Juha Annala
Helinä Leppänen
Timo Heikkilä
Petri Leinonen

Kansikuva:
Minna Eronen
Pikkukuvat:
Ida Alajärvi
Jonna Tahvanainen

Seuraava lehti 9.10.2015
Aineistot 26.8.2015 mennessä.

Ollilan luomutilan risteytyslampaat laiduntavat vaaramaisemissa Kiteellä.

Lammasyhdistyksen historiassa avattiin uusi aukeama

Niin siinä kävi, että paloin loppuun. En kerralla roihahdaen vaan hitaasti kytien. Siksi että liika on liikaa. Suomen Lammasyhdistyksen ja ProAgrian liki 30 vuotta voimassa ollut sopimus yhteisestä henkilöstöstä on nykyisessä muodossaan tullut tiensä päähän. Sopimus on koskenut kolme osapuolta: ProAgria Keskusten Liittoa työnantajana, Suomen Lammasyhdistystä palveluntilajana ja työntekijöitä.

Vähitellen eläköitymisten myötä väkeä on vuosien varrella vähennetty. Alimmillaan, kun Suomen Lammasyhdistyksen taloushallintokin oli ulkoistettu, jäin jäljelle enää minä yksin. Silloin tuli syttyä ja roihusi polttaen. Uupumus otti vallan – uhkasi musertaa alleen. Onneksi apuun tultiin: Lammasyhdistyksen ja Vuohi-lehteen palkattiin toimittaja ja hetken päästä ProAgria Keskusten Liittoon osa-aikainen lammastalouden asiantuntija aisapariksi.

Lammasektorin kasvu ja jatkuvat maatalouspolitiikan uudistukset tuntuivat niin ProAgriassa kuin Suomen Lammasyhdistyksessäkin. Tavoitteena oli lisätä tuotantoa, ja siinä onnistuttiin hienosti. Samalla työmäärä alan johdossa lisääntyi ja tekemättömien töiden pino kasvoi. Tuli alkoi jälleen kyteä hitaasti korventaen vieden yönät mennessään. Lopulta aika oli kypsä. Pitkän sairaslomani jälkeen kaikki kolme sopimusosapuolta totesivat, että järjestelmää on pakko muuttaa, jotta väki jaksaa tehdä töitä uupumatta.

8.6.2015 on Suomen Lammasyhdistyksen historiassa merkittävä päivä. Silloin vuodesta 1988 voimassa ollut palvelusopimus ProAgria Keskusten Liiton kanssa raukeaa ja korvautuu vielä valmisteilla olevalla yhteistyösopimuksella. Samalla yhdistys palkkaa ensimmäisen oman työntekijänsä – siirryn Suomen Lammasyhdistyksen osa-aikaiseksi toiminnanjohtajaksi 60 prosentin työaikaosuudella. Muuna aikana hoidan lapsia ja lampaita yhdessä mieheni kanssa.

ProAgriassa kehityspäällikön tehtäviä hoitaa kesän ja alkusyksyn kuluessa väliaikainen miehitys, kunnes lammastalouden kehityspäällikön rekrytointi päästään käynnistämään toden teolla.

Kuva: Evgenya Berdyayeva

Vaikka prosessi on ollut kivulias, johtaa se hyvään lopputulokseen. Lammastalouden voimavarat kasvavat uudistuksen myötä. Pystymme aiempaa paremmin ja laajemmalla joukolla vastaamaan tämän päivän haasteisiin sekä kehittämään alaamme yhä kannattavammaksi ja mielekkäämmäksi elinkeinoksi.

Lampureilta toivon myös kykyä uudistua, vaikka muutokset kirpaiseekin. Uusia mahdollisuuksia on käden ulottuvillamme aina keinosiemennyksestä alkaen. Tarjotkaa korkeatasoisia pässejanne keinosiemennykseen sopiviksi katsomillanne ehdoilla! Myös eläinpuolella on vipinää. Jalostusarvosteluttakaa karitsanne, niin niitä on ilo markkinoida aina ulkomaille asti!

Myös kaupan kanssa on uusia yhteistyökuvioita viireillä. Ilmoittakaa teurastamoillenne kuluvan vuoden ja ensi kevään suuntaa-antavat karitsamäärät, jotta teurastamo pystyy sopimaan syksyn ja ensi kevään toimituksista kaupan kanssa jo nyt. Ennakkoon tiedetyillä isoilla erillä lammasta saadaan kaupoissa paremmin esiin ja kuluttajat heräämään sen tarjonnan kasvuun.

*Voimia kesään toivotellen
uusi vamba toiminnanjohtajanne,*

Pia Parikka

Suomen Lammasyhdistys r.y. hallitus 2015

Tapio Rintala, puheenjohtaja, Pöytyä, rintala.tapio@gmail.com

Jarmo Latvanen, Akaa, jarmo.latvanen@pp.inet.fi, Varajäsen: Katja Sikka, Rymättylä, katja.sikka@pp.inet.fi

Kaarin Knuuttila, Kouvola, knuuttila@muhniemenlahtivaja.fi,
Varajäsen: Maaret Berg-Tynkkynen, Parikkala, suurtupa@gmail.com

Juha Annala, Isokyrö, juha_84@hotmail.com, Varajäsen: Mikaela Ingo, Mustasaari, mikaela.ingo@agrolink.fi

Helinä Leppänen, Tohmajärvi, helina.leppanen@luukku.com,
Varajäsen: Tanja Kostian, Iisalmi, kumpusenkaritsa@gmail.com

Timo Heikkilä, Ylivieska, heikkila.timo@kotinet.com, Varajäsen: Leila Niemelä, Lohtaja, leila.niemela@kotinet.com

Petri Leinonen, varapuheenjohtaja, Tornio, petri.leinonen@elomestari.fi,
Varajäsen: Anne Jurva, Tervola, janne.jurva@pp1.inet.fi

Yhdistys rekisteröity 27.12.1988.

Matti Rissanen

MTK:n lammassaoston jäsen 2009–2015

Vatulointia tukipolitiikasta MTK:n lammassaoston jälkeen

Reissasin Sodankylästä Simonkadulla lammassaostossa pohjoisten tuottajaliittojen edustajana vuodesta 2009. Rovaniemen ja Helsinki-Vantaan lentoasemien – maamme kahden vilkkaimman – väli taittuu tunnissa, kunhan ensin on ajellut 160 kilometriä kentälle. Useimmiten tupsahdin umpitalvesta vihreään kevääseen tai pimeästä kaamoksesta liki zenitistä paistavaan aurinkoon. No, oli Helsingissä kerran enemmän lunta kuin nelostiellä Luosto-tunturin kohdalla.

Kun istuu koneessa kirkaalla säällä etelään mennessä rannikon puolen penkkirivillä, voi seurailta jokivarsien liki yhtenäisiä peltoaukeita perille asti. Tuolloin käsittää, että 100 euroa jokaiselle hehtaarille lisää on liki mahdotonta nykymaailmassa. Jos palatessa pohjoiseen on itäpuolen ikkunapaikalla, näkee silmänkantamattomiin metsää ja haulikolla ammuttuja peltopalasia järvien ympärillä. Oulusta pohjoiseen on pelkkää metsää ja suota – hyvin harvassa on lentokorkeuteen erottuvat viljelykset. Melkeinpä niiden viljelijätkin tietää. Idässä ja pohjoisessa tukipolitiikkassa on oltava ripaus myös aluepolitiikkaa. Kovin houkuttava on Stadin vetovoima!

Jaostokauden alkupuolelle saimme edellisen ohjelmakauden terveystarkastuksessa hyväksytyttä komissiossa karitsan laatupalkkion. Palkkiosumma päädyttiin jakamaan tasa-suuruusena maamme kaikille palkkiokelpoisille karitsoille. Palkkiosta tuli yksinkertainen, selkeä ja kannustava. Nähtäväksi jää, synnyttääkö se kolmivaihekasvatukseen erikoistuneita tiloja. Jos erikoistumista tapahtuu, siirtyvätkö karitsat tuolloin lähialueella vai tukialueilta toiselle. Jälkimmäinen indikoisi alueen teuraskasvatuksen heikkoa kannattavuutta tai teurastuksen puuttumista kokonaan.

Vuodesta 2012 jaosto keskittyi hyvin kunnianhimoisesti uuden ohjelmakauden valmisteluun, jossa merkittävimpänä olivat lampaiden eykertoimen korottaminen, hyvinvointikorvauksen valmistelu, EU:n suorien tukien kohdentaminen sektorille, AB-alueen tukiratkaistu ja sen myötä C-alueen hahmottaminen. Mielenkiintoista on ollut seurata kevään mittaan kuinka valmistelu on jalkautunut tukikouluttajan kalvoiksi ja puistattaviksi pykäliksi.

Jaostokokouksissa ei ollut arvioitavana tilakohtaisia simulointimalleja kaikista valmistelussa olevista elemen-

Kuva: Silja Rissanen

”Laatupalkkiosta tuli yksinkertainen, selkeä ja kannustava. Nähtäväksi jää, synnyttääkö se kolmivaihekasvatukseen erikoistuneita tiloja.”

teistä, jotka lammastilaan kohdistuvat. Osalle lammastiloista erittäinkin merkittävien perinnebiotooppien, maisemakohteiden tai APR-valmistelusta ei juurikaan kuulu eikä vaikutettu. KÄÄNNÄ

”Oulusta pohjoiseen on pelkkää metsää ja suota – hyvin harvassa on lentokorkeuteen erottuvat viljelykset. Melkeinpä niiden viljelijätkin tietää.”

Lampurin sähköiset kanavat

SLY:n verkkosivut www.lammasyhdistys.fi
 Eläinvälityskanava www.lammasetti.fi
 Keskustelupalsta lampuri.foorumi.org
 Tietopankki www.lammasetti.fi

 [Lammasyhdistys Facebookissa](#)

Uusi jäsenetu suoramyntitiloille:
Yhteystiedot suoramyntikarttaan

Tiedustelut: Riikka Miikkulainen
riikka.miiikkulainen@proagria.fi, puh. 040 673 4179

”Kyynisesti voisi todeta, että kohtuullisen hyvät tulokset sektorille näyttäisivät tulleen ikään kuin sivusta, juuri noista ympäristöelementeistä, joita ei ole jaostossa hämmennetty valmistelumuistioissa lainkaan!”

vään aikana on voinut seurata hämmentyneenä, kun moniulotteisen palapelin osaset loksahtavat kunkin tilakombinaation kohdalla paikoilleen.

Ratkaisu on varsin tyydyttävä ympäristöhoitoon painottuvalla alkupe- räisrotuisella syyskaritsoivalla luomulammastilalla, joka on vastikään rakentanut edullisesti hyvinvointituen mittoihin. Resurssit riittävät kasvattamaan karitsat laatupalkkioon ja lopuksi onnistuu saamaan teuraista arvoisensa hinnan. Kyynisesti voisi todeta, että kohtuullisen hyvät tulokset sektorille näyttäisivät tulleen ikään kuin sivusta, juuri noista ympäristöelementeistä, joita ei ole jaostossa hämmennetty valmistelumuistioissa lainkaan! Toki saimme jauhettua kärkihankkeistamekin tolkun kompromissin!

Jaostoa keskustelutti AB-alueen ratkaisun yhteydessä tukialueiden porrastus. Ainut porrastus pohjoiseen mentäessä on uuhien ruokintapäiväkohtaisessa tuessa. Laatupalkkio, APR, EHK, petokorvaukset, luomu- ja ympäristösopimukset ovat lammastilan sijainnista riippumatta tasatukia. Maatilojen tulevaisuuskyselyssä lammastilat ovat jatkossa automaattisesti mukana. Viimeisessä kyselyssä uuhimäärän ennustetaan kasvavan merkittävästi 2020 mennessä, tilamäärän ei niinkään. Kyselyn jälkeen muiden kotieläintuotantosuuntien kan-

nattavuuskertoimet ovat lähestyneet lammastalouden kerrointa. Aivan aiheestakin on esille tuotu maito- ja sikatilojen ahdinko - Fendtin vaihtoväli pitenee. Olemme kotieläintiloista kannattavuuskirjanpidon pohjimmaisena, hiukan hevos- ja viljatilojen edellä. Muista tuotantosuunnista on silti kiinnostusta alaamme – olemme tainneet onnistua mielikuvamarkkinoinnissa tai varsin monenkirjava tuotantotapamme viehättää.

Sektorimme pienuus on helpottanut ja nopeuttanut usein tukineuvotteluja. Toisaalta pienuutemme johtaa eläinmäärän reilummalla kasvulla heti jollakin tukialueella tuen leikkaukseen. Nauta- ja maitosektorin moninkertainen koko ja normaali rakennekehitys pystyvät helpommin sisäisesti hoitamaan yksikkökoon kasvun leikkaamatta eläin- tai tuotantopalkkioita kaikilta. Itse asiassa taidamme hevosostalouden kanssa olla ainut sektori, joka kasvaa myös uusilla yrittäjillä eikä pelkästään yksikkökokoaa laajentaen. Tuotantosuunnanvaihtajat, uusista kotieläinyrittäjistä puhumattakaan, eivät tuo mukanaan - ainakaan toistaiseksi - pienelle sektorillemme uutta jaettavaa. Tosiasia on kuitenkin, että ilman subventiota maassamme ei syötäisi märehijöistä kuin hirveä.

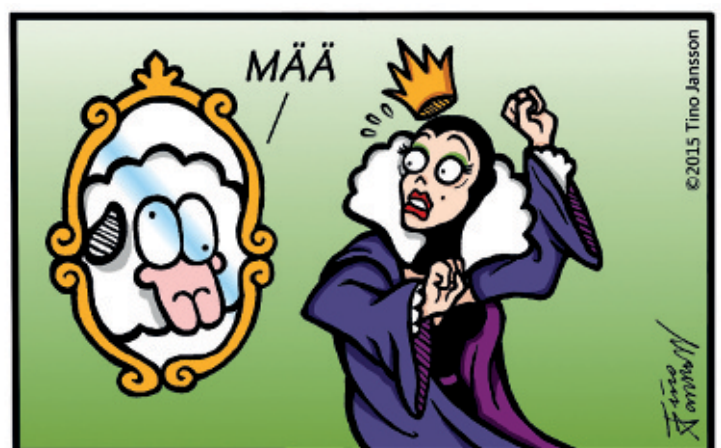
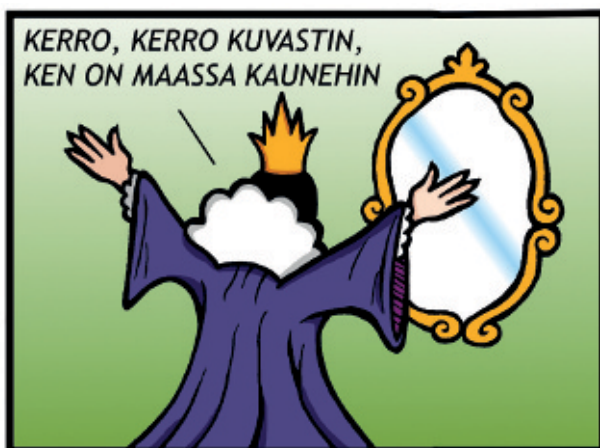
MTK puhuu ansiokkaasti kotimaisen ruuan puolesta. Omalle sek-

torillemme on lihan lisäksi ominaista huomioida myös villa. Irlannissa ja Norjassa vieraillessamme olemme halunneet tutustua paikalliseen viljanjalostukseen ja käsityöyrittäjiin. Irlannissa kudontataito oli nähtävillä enää museossa. Norjassa kansallisivillapaidat tulivat Kiinasta. Vaihtuuko meilläkin sukupolvesta peruuttamattomasti etusormen ja peukalon välissä pyörivät puikot Applen älylaitteeseen?

Mistähän päästä Tiilikainen aloittaa norminpurkuhommat? Pitäisikö palata kokeiluluonteisesti lampailla tukipolitiikassakin unionia edeltävään aikaan? Tuolloinhan teurastilissä tuli tuotantopalkkio ilman nykyistä palkkio-, sopimus- ja korvausjärjestelmiä, tuota valtavaa bittien pyörittämisen ja valvonnan taakkaa. Tosin silloin täällä pohjoisessa ei raaskinut itse syödä lampaanlihaa, ainoastaan edullisempaa poroa ja riistaa, lampaanlihasta sai teurastilissä vuonna 1994 noin 55 markkaa kilolta.

Intohimoa, avarakatseisuutta, kyseenalaistamista ja jaksamista tärkeässä edunvalvontatyössämme jatkaville uusille ja vanhoille lammassaoston jäsenille. Pikkuhiljaa Helsinkiin maakunnista matkaavan edunvalvontasukupolven on nuorennuttava tecno-, hiphop-, rap- ja klubi-sukupolven, kun Wanhan kellarikin suljettiin!

”Taidamme hevosostalouden kanssa olla ainut sektori, joka kasvaa myös uusilla yrittäjillä eikä pelkästään yksikkökokoaa laajentaen.”

KOONNUT: Terhi Torikka ja Pia Parikka

Vuoden 2015 indeksilaskenta-aikataulu:

Uudet BLUP-indeksit lasketaan aina parittomien viikkojen perjantaina. Saman viikon keskiviikkoon mennessä Web-Lampaaseen tallennetut tuotosseurantatiedot ehtivät mukaan indeksilaskentaan.

KARITSOJEN JA KILIEN ELÄINYKSIKKÖKERTYMÄN LASKENTATAPA VARMISTUI

Karitsojen ja kilien eläinyksiköiden laskentatapa uudessa maataloustuokijärjestelmässä on varmistunut. Alle vuoden ikäisten karitsojen ja kilien eläinyksikkökerroin on 0,06.

Laskenta perustuu ruokintapäiviin. Vuorokausikohtainen kertymä karitsoilla ja kileillä on 0,06 ey : $365 \text{ vrk} = 0,00016438 \text{ ey/vrk}$. Ruokintapäiviä alkaa kertyä karitsan tai kilin täytettyä kolme kuukautta. Eläin lakkaa kartuttamasta eläinyksiköitä poistopäivänään. Karitsan tai kilin suurin mahdollinen eläinyksikkökertymä on 0,044 eläinyksikköä.

Esimerkiksi kahdeksan kuukauden iässä teurastettava karitsa ehtii kerryttää ruokinta päiviä viiden kuukauden ajalta. 150 päivästä kertyy eläinyksiköitä seuraavasti: $150 \text{ vrk} \times 0,00016438 \text{ ey} = 0,024657 \text{ ey}$. Taulukossa 1 on kuvattu karitsojen ja kilien kokonaiseläinyksikkökertymä eripituisten elinkaarien aikana.

Siitoseläimet alkavat kerryttää eläinyksiköitä aikuisten lampaiden ja vuohien kerrointen mukaan täytettyään yksi vuotta. Yli 12 kuukauden ikäisten lampaiden ja vuohien eläinyksikkökerroin on 0,2. Myös aikuisten lampaiden ja vuohien laskenta perustuu ruokintapäiviin.

Karitsojen ja kilien kerryttämät eläinyksiköt huomioidaan eläinten hyvinvointikorvauksessa ja luonnonhaittakorvauksen kotieläintilan korotusosassa, mutta ei lammis- ja vuohipalkkiossa tai alkuperäisrotutuessa.

Taulukko 1. Koontitaulukko karitsojen ja kilien kerryttämistä eläinyksiköistä

Ikäjakso	0–4 kk	0–6 kk	0–8 kk	0–10 kk	0–12 kk
Eläinyksikkökertymä	0,005	0,015	0,025	0,035	0,044

LAMMASYHDISTYKSEN TYÖNJAKOA UUDISTETTIIN

ProAgria Keskusten Liiton lammastalouden kehityspäällikkö MMM, agronomi Pia Parikka on siirtynyt kesäkuun alussa Suomen Lammasyhdistyksen toiminnanjohtajaksi. Hän hoitaa tehtävää osa-aikaisesti 60 prosentin työaikaosuudella.

Lisäksi Lammas & vuohi -lehden toimittussihteerin MMM, agronomi Terhi Torikan toimenkuvaa Suomen Lammasyhdistyksessä on laajennettu sähköiseen viestintään. Yhdistyksen sähköisten kanavien valikoimaa tullaan myös laajentamaan.

Lammas & vuohi -lehden sekä yhdistyksen sähköisten kanavien ilmoitusmyynti ulkoistetaan. Ilmoitusmyyjää etsitään parhaillaan.

Palvelut on ostettu aiemmin ProAgria Keskusten Liitolta. Järjestöjen välinen yhteistyö jatkuu tiiviinä Valtakunnallisen Lammastalouden edistämiseksi.

ProAgrian lammastalouden asiantuntijat ja Lammasyhdistyksen väki muodostavat yhteisen työtiimin. Kehityspäällikkö ja toiminnanjohtaja toimivat työparina lampaanjalostuksessa. Myös esimerkiksi Valtakunnalliset Lammaspäivät järjestetään edelleen yhdessä.

KEINOSIEMENNYPÄSSEJÄ KAIVATAAN

Lampaiden keinosiemennypalveluja tuottava HH Embryo etsii parhaillaan korkeatasoisia keinosiemennypässejä siemenkeruuseen. Pässejä etsitään kaikista roduista. Tarvetta on varsinkin suomenlammaspässeille.

Aiemmin ilmoitetusta poiketen lammastilat voivat tehdä yhtiölle tarjouksia tarkoitukseen sopivista päseistä sopiviksi katsomillaan eboilla. Eläinten tulee olla terveitä, hyvärakenteisia ja perimältään korkeatasoisia sekä edustaa rotunsa parhaimmistoa.

ProAgrian lammastalouden asiantuntijat ovat käytettävissä sopivien pässikandidaattien kartoitukseen. Ensimmäisten pässien toivottaisiin saapuvan asemalle jo heinäkuun alussa.

Lisätietoja: mikko.ranta@huitinholstein.net

UUSIA PALVELUJA LAMMASTERVEYDENHUOLTOON

Eläinlääkäri Tuula Hyyrynen on ryhtynyt tarjoamaan palveluja lammasterveydenhuoltoon Loime Oy -nimellä. Osa palveluista on rahoitettavissa Neuvo 2020 -maatilojen neuvontajärjestelmän kautta.

Rahoitusta voi hakea lampaiden hyvinvointiin, hyvinvointikorvauksiin, eläintauteihin, eläinten rekisteröintiin, rehu- ja elintarvikehygieniaan liittyviin asioihin sekä lampaiden terveydenhuoltotyöhön. Kaudelle 2015–2020 on varattu 3 500 euroa eläintilaa kohden käytettäväksi neuvontapalveluihin. Neuvontaa on mahdollista toteuttaa myös ryhmäneuvontana, esimerkiksi lammaskerhoille.

Terveydenhuoltoeläinlääkäri tekee tilan kanssa terveydenhuoltosuunnitelman. Ensimmäisellä tilakäynnillä kartoitetaan perustiedot, joiden pohjalta terveydenhuoltoeläinlääkäri tekee terveydenhuoltosuunnitelman seuraavalle vuodelle. Jatkossa terveydenhuoltokäynti tehdään vähintään kerran vuodessa. Terveydenhuoltotyö on neuvontaa, ei viranomaisvalvontaa.

Hyyrynen tarjoaa tiloille myös loistorjuntasuunnitelmien tekoa sekä loistutkimuksia papananäytteistä.

Tuoretta satoa

KOONNUT: Terhi Torikka ja Pia Parikka

PROAGRIA HAKEUTUMASSA JALOSTUSJÄRJESTÖKSI UUSILLE LAMMASRODUILLE

ProAgria Keskusten Liitto ja ProAgria Keskukset valmistelevat jalostusjärjestön hakemusta uusille lammasroduille. Hakemus koskee kainuunharmas, ahvenanmaanlammas, suffolk, dorper ja itä-friisiläinen maitolammas -rotuja.

Kainuunharmaksen osalta anomus on historiallinen, sillä sen liitteenä oleva kantakirjausohjesääntö sisältää ensimmäisen virallisen kuvauksen kainuunharmas-rodusta. Samalla ProAgria hakeutuu kainuunharmas-rodun alkuperäkantakirjan pitäjäksi. Kainuunharmas-rotu saa viimein EU:n hyväksynnän, mikäli anomus hyväksytään.

Ahvenanmaanlampaan osalta alkuperäkantakirja kuuluu rotuun erikoistuneelle ahvenanmaalaiselle Föreningen Ålandsfåret -yhdistykselle.

Jalostusjärjestön statuksen myötä ProAgria saa oikeuden vahvistaa kyseisten rotujen rotupuhtauksia. Järjestön rekisteriin kuuluvat lampaat edustavat virallisesti kyseistä rotua, ja ne voidaan noteerata esimerkiksi vientitilanteissa puhdasrotuisiksi yksilöiksi.

JALOSTUSARVOSTELIJAT VALMISTAUTUIVAT MITTAUSKAUTEEN

Karitsojen selkälihas- ja rasvamittauksia sekä eläväEUROP-arvosteluja tekevät jalostusarvostelijat kokoontuivat touko-kuussa vuotuiseseen skaalantarkistustilaisuuteen. Tarkoituksena oli varmistaa arvostelun yhtenäisyys koko maassa. Myös ultraäänilaitteet kalibroitiin samalla.

Kalibrointipäivien nimellä kulkeva tapahtuma järjestetään vuosittain ennen arvostelusesongin alkua. Koko EUROP-skaala pyritään käymään päivien aikana läpi eri rotujen avulla.

Tapahtumapaikkakunta ja tilat vaihtelevat vuosittain. Tavoitteena on arvostella yksilöitä sekä alkuperäis- että tuontiroduista. Viime vuosina on kalibrointipäivillä mitattu texeleitä, suomenlampaista, rygjiä, oxford downeja ja kainuunharmaksia sekä erilaisia ristetyksiä.

Karitsojen jalostusarvostelijoita on kahdeksan: *Johanna Alamikkotervo* Lapista, *Heini Rautiola* Pohjois-Pohjanmaalta, *Milla Alanco* ja *Sini Hakomäki* Etelä-Pohjanmaalta, *Sari Heltelä* ja *Jarmo Piiparinen* Etelä-Savosta sekä *Kaie Ahlskog* ja *Marja Jalo-Ryynänen* Etelä-Suomesta.

Kalibrointipäivät järjestettiin tänä vuonna Sarita Mikkosen (taustalla) texel-tilalla Kangasniemellä. Karitsaa arvostelivat Kaie Ahlskog (vas), Heini Rautiola, Marja Jalo-Ryynänen, Johanna Alamikkotervo, Jarmo Piiparinen ja Sari Heltelä.

Jalostuslampaiden ja vuohien suositushinnat

Suomalaiset alkuperäisrodut

4–12 kk ikäiset uuhikaritsat, alkaen 260 €
4–12 kk ikäiset pässikaritsat, alkaen 380 €
Vähintään 1-vuotiaat uuhet, minimihinta 330 €
Vähintään 1-vuotiaat pässit, minimihinta 450 €

Tuontirodut

4–12 kk ikäiset uuhikaritsat, alkaen 310 €
4–12 kk ikäiset pässikaritsat, alkaen 500 €
Vähintään 1-vuotiaat uuhet, minimihinta 380 €
Vähintään 1-vuotiaat pässit, minimihinta 550 €

Hinnasto on tarkoitettu tuotosseurantatilojen lampaille, joille on tehty tuotosseurannan viralliset punnitukset, UÄ-mittaukset ja eläväEUROP-arvostelu. Lisäksi eläin on rakennearvosteltu. Hinta sisältää lammassuovon allekirjoituksellaan vahvistaman Sukutodistuksen. Välityspalkkio 10 %.

Lisähintasuositus 1.10. alkaen on 12 €/kk.

Jalostusvuohet

2–3 kk ikäiset kuttukilit, alkaen 90 €
4–8 kk ikäiset kuttukilit, alkaen 150 €
Astutetut kuttukilit, alkaen 200 €
Alle 5 kk ikäiset pukkikilit 120 €
Yli 5 kk ikäiset pukkikilit 170 €
Lypsykutut, tuotoksesta riippuen, alkaen 250 €
Vanhemmat pukit, alkaen 300 €

Tinkimaidon hinta (kotoa myytyinä), alkaen 1,5 €/l.

Astutusmaksut

Suositus astutusmaksuksi 10 €/uuhii tai kuttu ja lisäksi hoitomaksu 1 €/päivä uuhesta tai kutusta, joka jätetään vieraalle tilalle astutettavaksi.

ILMOITUS MYYNTITYKEILLE JA HELPPOHEIKEILLE:

Suomen Lammasyhdistys pestaa ilmoitusmyyjän

vastaamaan Lammas & vuohi -lehden sekä yhdistyksen sähköisten kanavien ilmoitusmyynnistä.

Lisätietoja päätoimittajalta:

pia.parikka@lammasyhdistys.fi ja 044 973 7000.

Vapaamuotoiset hakemukset pyydetään palauttamaan päätoimittajalle 1.8.2015 mennessä.

Utu-jäätelön etiketti

JÄÄTELÖÄ LAMPAANMAIDOSTA

Lammastila Sikka Talu toi kesän alussa markkinoille tilan omien lampaiden maidosta valmistetun lampaanmaidonjäätelön. Nimekseen uutuus sai Utu.

Jäätelö sopii kausituotteena tilan rytmiin lypsää lampaita kesäkauden, noin viisi kuukautta. Lypsässä on pääasiassa itäfriisiläisiä maitolampaita. Kokonaismaidon parantamiseksi lypsetään myös ahvenmaanlammasta, jonka maito on vahvempaa kuin maidontuotantoon jalostetulla rodulla.

Lampaanmaidossa on tuplasti rasvaa verrattuna lehmän maitoon, joten jäätelöön ei tarvitse lisätä kermaa. Näin lampaanmaidonjäätelö on vähärasvaisempaa kuin tavalliset kermajäätelöt.

Myös kuiva-ainepitoisuus on korkea, minkä vuoksi sakeuttamisaineita ei tarvita. Utu-lampaanmaidonjäätelö sisältää ainoastaan luomumaitoa, sokeria ja luomumaun.

Makuvaihtoehtoja on tällä hetkellä suklaa, vanilja ja kookos. Tietoa lampaanmaidon ominaisuuksista: www.sheep101.info/dairy.html

HH Embryo Oy:n pässiaseama palvelee!

Kuva: Tiina Tahvonen

Spermaa tuore- ja pakastesiemennyksiin omalta asemalta tai tuonteja.

Tilasiemennyskurssit! www.huitinholstein.net

Yhteydenotot:

Mikko Ranta p.040 581 9616, mikko.ranta@huitinholstein.net

Sanna Lehto p.0500 735 827, sanna.lehto@huitinholstein.net

Huitinraitti 33, 12750 Pilpala

Huitin Holstein
HH Embryo Oy
www.huitinholstein.net

Eero Polso (vas.) ja markkinointipäällikkö Teppo Kytömäki tarkastelevat karitsanruhoja Dahlmansin teurastamolla Maarianhaminassa. Kytömäen mukaan ahvenanmaalaiset käyttävät paljon lähiruokaa myös julkisissa hankinnoissa. "Nousee meteli, jos ei osteta paikallista."

Kotimainen karitsa voisi raivata tietä kauppoihin isoilla yhteiserillä

Karitsanlihan viime aikoina ruuhkasta kärsineitä markkinoita pyritään kehittämään syksyyn mennessä, jotta uusilta vaikeuksilta vältyttäisiin. Teurastamoyrittäjien yhdistys on ottanut asiassa aktiivisen roolin. Viimeksi karitsan myyntikanavia pohdittiin opintomatalla Ahvenanmaalla.

Teksti ja kuvat **Terhi Torikka**

Kanavia kotimaiselle karitsanlihalle pyritään kehittämään vauhdilla, jotta tilanne viimeistään ensi kevään pääsiäisesongissa olisi parempi.

Yhteiserät voisivat olla yksi keino saada monelta pieneltä toimijalta tulevaa kotimaista karitsaa ja lammasta tehokkaammin markkinoille, visioivat Suomen teurastamoyrittäjät, joiden kautta valtaosa lampaanlihasta liikkuu.

"Isoilla erillä lammas voitaisiin saada kauppoihin kampanjatuotteeksi ja näkyviin", teurastamoyrittäjien puheenjohtaja *Eero Polso* toteaa.

Tätä kautta kuluttajat huomaisivat, että kotimainen vaihtoehto on saatavilla ja tottuisivat ostamaan suomalaista karitsaa.

Suomen teurastamoyrittäjien puheenjohtaja Eero Polso uskoo, että lampurit ja pien-teurastamot pärjäävät, kun liha hinnoitellaan kohtuudella ja saadaan liikkumaan myös vähittäiskauppojen kautta.

Edellytyksenä yhteistyö

Yhteismarkkinointi voisi lähteä liikkeelle alueellisista kampanjoista, jolloin erän ei tarvitsisi kattaa koko maan kysyntää kerralla. Moni pienempi lihanjalostaja toimii jo näin muiden eläinten lihojen kohdalla.

Yhteiseriä tarjoutui kokoamaan teurastamoyhdistys. Edellytyksenä on, että mukaan lähtee koko tuotantoketju. ”Kaikkien pitäisi joustaa ja myös saada oma osansa tulosta. Kaikki me pärjätään, kun kohtuudella hinnoitellaan, saadaan liha kauppoihin ja kuluttajat tottumaan että sitä on saatavilla”, Polso uskoo.

Kokonainen viulu ei enää käy kaupaksi

Lampaanlihan markkina on muuttunut viime vuosina nopeasti.

”Tuotanto on ympärivuotisempaa. Enää ei haluta isoja viuluja, eikä kannata leikata isoja erii pakkaseen. Pakastaminen lisää kuluja, joita ei saada

myyntihinnassa takaisin”, lihatukkuri *Kjell Söderman* Reinin Lihasta kertoi. Hän uskoo, että kotimaisella karitsalla on markkinoita, kunhan laatu ja hinta ovat kohdillaan.

Yksi tehokas myyntivaltti on nimi, josta ilmenee alkuperä. ”Ahvenanmaan karitsa ja Meri-Lapin karitsa myyvät hyvin.”

Lähiuokahankkeiden apuun reisulla ei juuri uskottu. ”Olen ollut monessa hankkeessa mukana, enkä enää usko niihin. Jokaisen tuottajan on saatava itse tuotteensa kauppaan ja saatava kuluttaja kokeilemaan sitä. Se on ainut toimiva tie”, ylivieskalainen Sikabaari-lihahalostamon omistaja *Esko Hannula* neuvoi.

Puhtaus myyntivaltiksi

Teurastamojen sivutuotteiden parissa työskentelevä *Teemu Sauwula* Kala-joen jäähdyttämöstä kehotti pieniä toimijoita korostamaan kotimaisen puhtautta.

”Euroopassa käydessä joudun alalani jatkuvasti salmonellan kanssa tekemisiin. Puhtaus on mieletön valtti, tuokaa se esiin.”

Teurastamoyrittäjä *Kaija Polso* kertoi virolaisen eläinlääkärin ihastelleen lähes epäuskoisena suomalaislampaiden puhtaita sisäelimiä teurastamalla.

Halal-lihalle olisi paljon tilausta

Yksi suuri kuluttajaryhmä kotimaiselle lampaalle ovat muslimit, joille lihaa kannattaisi markkinoida Södermanin mukaan nykyistä tehokkaammin.

Teurastamoyrittäjät ovat samaa mieltä, mutta he kokevat halal-lihan markkinoinnin hankalaksi sen aiheuttamien epäluulojen vuoksi.

Suomessa eläin tainnutetaan halal-teurastuksessakin ennen kurkun leikkaamista ja veren laskua. Käytännössä ero tavanomaiseen teurastukseen on, että viillon tekijän tulee olla muslimi.

”Suomessa eläin tainnutetaan halal-teurastuksessakin ennen kurkun leikkaamista ja veren laskua. Käytännössä ero tavanomaiseen teurastukseen on, että viillon tekijän tulee olla muslimi.”

Tarina myy hyvin

Lihakarjaa kasvattava ahvenanmaalainen Bolstaholm gård uskoo vahvasti tarinaan ja siihen, että tuotteilla on kasvat.

Getassa sijaitseva tila myy suoraan asiakkaille noin 80 nautaa vuodessa. Näistä 50 on omia, loput ostetaan muutamalta samantyyppiseltä tilalta.

”Maksamme hieman paremmin, jotta heistä tuntuu mielekkäältä tuottaa meille”, emäntä *Ann Sundberg* sanoo.

Tilan makkarat ovat todella haluttuja. ”Kaupat ovat pyytäneet makkaroita myyntiin. Kun pyyntö tulee heiltä, voimme sanoa hinnan, eikä sitä tarvitse polkea.”

KÄÄNNÄ

Henrik ja Ann Sundberg ovat luoneet tilansa pihvikarjanlihasta vahvan brändin.

Bolstaholm gård teettää pihvikarjan lihasta myös suosittuja kestromakkaroita. Tuorelihan mukana asiakkaalle annetaan aina sopiva resepti. Lisäksi tilalla on myynnissä oma marinadi ja mausteseos.

Menekin taustalla on Sundbergien mukaan vuosien työ. Siihen kuuluvat olennaisina lehmien keväinen laitumelle lasku ja syksyllä järjestettävä koko Ahvenanmaan tilojen yhteinen sadonkorjuujuhla. Niissä kohdataan asiakkaita, vahvistetaan brändiä ja esitellään tuotantoa sekä maistetaan uutuuksia.

Tilan väki kertoo vieraille myös mielellään tarinaa siitä, miten *Henrik Sundbergin* isoisä Amerikasta palattuaan osti kartanon säästöillään 1920-luvulla. Sitä ennen historia on värikästä, joten tarinaa riittää.

Yksi tapa kohdata asiakkaita on hampurilaisvaunu, josta Sundbergit myyvät hampurilaisia muutamassa tapahtumassa vuosittain. Myös Facebook on viestintäkanavana hyvin tärkeä.

”Kaupat ovat pyytäneet makkaroita myyntiin. Kun pyyntö tulee heiltä, voimme sanoa hinnan, eikä sitä tarvitse polkea.”

Kesko tahtoo myydä lähiruokaa

K-ryhmän kaupat ovat nyt hyvin kiinnostuneita pienten toimijoiden tuotteista.

Yksi selvä merkki K-ryhmän lähiruokainnostuksesta oli Ruokakeskon tuoretuotteiden hankintajohtaja *Jyrki Karlssonin* osallistuminen Teurastamoyrittäjien reissulle Ahvenanmaalle toukokuussa.

Työssään tänä vuonna aloittanut Karlsson on hyvin kiinnostunut kotimaisesta karitsasta.

Hän uskoo, että paras tapa lähteä ratkomaan lampaanlihan markkinatilannetta on yhdistää volyymeja sesongeissa ja pyrkiä toisaalta rikkomaan sesonkeja luomalla niiden ulkopuolista kulutusta. Mutta se vaatii työtä, markkinointia ja reseptejä.

”Tuote on vietävä kuluttajan tarpeeseen. Esimerkiksi grillikauteen, joka muuten ulottuu Suomessa huhnikuusta marraskuuhun”, Karlsson neuvoo.

”Kannattaa myös miettiä tuoteryhmiä joita käytetään paljon. Sopisiko lammas kauppoihin jauhelihana tai suikaleina? Hintakilpailuun pienen

Ruokakeskon tuoretuotteiden hankintajohtaja Jyrki Karlsson neuvoo lampureita vastaamaan kuluttajien kysyntään ja rikkomaan sesonkeja.

tuottajan ei silti kannata lähteä.”

Karlsson muistuttaa, että kampanjan ei tarvitse aina tarkoittaa tuotteen alhaista hintaa. Isoissa määrissä kate voi olla tavanomaista pienempi.

Toisaalta erän ei aina tarvitse välttämättä olla valtavan suurikaan. Pienin yksikkö, jonka kanssa kauppoja voi tehdä, on yksittäinen K-kauppa.

Tuotenimen tutuksi tekemistä voi helpottaa tuotteen pääsy jonkin ravintolan listalle. ”Ne ovat hyvä väylä kasvattaa tunnettuutta, eivätkä vaadi valtavia eriä”, Karlsson sanoo.

Hän neuvoo myös panemaan persoonan rohkeasti peliin. ”Kun siinä onnistuu, pääsee irti jatkuvasta hintakisasta.”

Lampaanlihan tuotantoketju koolla

– Tasaisuutta toivotaan, ennakointia vaaditaan

Suomen Teurastamoyrittäjät ry kutsui lammaspäivien yhteydessä koolle lammastuotantoketjun toimijoita tuottajasta tukkuun. Tilaisuuteen osallistui 17 henkilöä edustaen jokaista toimijaryhmää; tuottaja, teurastamo-lihankäsittely, tukku-vähittäismyynti, ravintola, lammasteuvonta. Lopputulema oli, että toimintaa pitää tehdä yhteistyössä.

Kaarin Knuuttila

Sihteerin, Suomen teurastamoyrittäjät ry

Lampaanlihan markkinoinnin ja tuotannon kehityksen kannalta on suotavaa että lihaa saadaan markkinoille ympäri vuoden. Kauppojen viesti oli tottunut siihen, että kotimaista lampaanlihaa on turha kysyä, kun sitä ei kuitenkaan saa.

Lammasteuvonta piti haasteena kasvattaa sisäruokintakaudella karitsaa, kun kausihinnoittelulla ei saada paljoakaan enempää kuin syksyn teurailta jotka tulevat laidunkasvatuksesta. Laidunkasvatuksessa on omat huonot puolensa poikkeavien sääolosuhteiden vuoksi. Huono kesä vie teuraiden potentiaalisen kasvun ja teuraiden saapuminen teurastamoon myöhästyy lokakuulle. Joulukuu on heikkoa karitsanlihan markkinoinnin kannalta, kun joulukinkut valtaavat kauppojen takahuoneet.

Lampaiden kasvatusta on lisääntymässä ja uuhimäärät tiloilla ovat nousseet. Kasvanutta tuotantoa ei ole pystytty ennakoimaan, kun ei teurastamotoimijoilla ole ollut tietoa miten paljon ja milloin teuraita on tiloilta tulossa. Teurastamoiden viesti tuottajille onkin, että olkaa yhteydessä teurastamoonne ja kertokaa kuinka paljon ja missä ajassa teiltä teuraita on tulossa. Teurastamo pystyy näin ennakoimaan ja myös suunnittelemaan markkinointia. Markkinoinnissa halutaan pidempiaikaisia sopimuksia, puoli vuotta- vuosi, jotkin kaupat haluavat kahden vuoden sopimuksia. Näin ei voi myöskään hinta vaihdella kovin rajusti. Yhteistyö- ja markkinointikeskustelua tullaan jatkamaan.

”Teurastamoiden viesti tuottajille on, että olkaa yhteydessä teurastamoonne ja kertokaa kuinka paljon ja missä ajassa teiltä teuraita on tulossa. Teurastamot eivät tyrnäytä myöskään suoramyyntiä. Jokainen saa toimia itselleen parhaaksi katsomalla tavalla.”

MAAN PARHAISTA ANTIMISTA

Täydennä kotoisia rehujasi

Lammas-Tähti

Tasapainoinen kaurapitoinen täysrehu Lammas-Tähti sopii säilörehu-, kuivaheinä- ja laidunruokintaan. Se käy sekä uuhille, päseille että karitsoille. Tuote sisältää molybdeenä, joka ehkäisee kuparin kasautumista kudoksiin.

Saatavana:

40 kg:n säkeissä, 960 kg:n lavoissa ja irtona

Raekoko:

säkeissä: 3 mm
irtona: 4,5 mm

HUOM! Ei lisättyä kuparia.

Lammas-Tähti Kivennäinen

Rakeinen Lammas-Tähti Kivennäinen sisältää runsaasti lampaan tarvitsemia kivennäisiä, hivenaineita ja vitamiineja. Se sopii täydentämään kaikenikäisten lampaiden ruokintaa ympärivuotisesti.

Saatavana:

25 kg:n säkeissä, 500 kg:n lavoissa

Raekoko:

4,5 mm

HUOM! Ei lisättyä kuparia.

Saatavana myös luomulammasteuhut!

KINNUSEN
**TÄHTI
REHUT**
★ ★ ★

Murrantie 2
91600 Utajärvi
p. 08 514 4700
www.kinnusenmylly.fi

Lammaspäivät Salossa: EU-tukiasiaa, yhteistyön rakentamista ja isoja lammastiloja

Kevään valtakunnallisilla lammaspäivillä saatiin tuhti infopaketti peltoviljelytuista ja tutustuttiin isoihin, nykyaikaisiin lammastiloihin.

Milla Alanco

Asiantuntija lammäs- ja vuohitilat
ProAgria Etelä-Pohjanmaa

Kevään valtakunnalliset lammaspäivät järjestettiin Salossa. Laaja tuki-info sekä luvatut keskustelut villasta ja teurasruuhkista kokosivat mukaan kiitettävästi väkeä.

Syksyiset teurasruuhkat ja siitä alkanut lianhinta-alennus puhuttivat illan kerhopalaverissa ja koko ketjun toimijoilta vaadittiin toimenpiteitä tilanteen kohentamiseksi. Ympärivuotisen saatavuuden parantaminen tuotantoa jaksottamalla, tukioptimointi,

markkinoinnin tehostaminen ja entistä tiiviimpi yhteistyö nousivat keskusteluissa esille.

Villan markkinatilanteesta suunniteltu Novitan luento peruuntui, mutta Pirtin Kehräämöltä saatiin viestiä että villaa vastaanotetaan jälleen keväällä. Novitan villanoston mahdollisuus on epäselvä, neuvottelut jatkuvat. Alueellisissa lammaskerhoissa on monipuolista toimintaa.

Seminaarin päätteeksi saatiin tietoisuutta keinosiemennystilanteesta; keinosiemennystä on aloitettu tuontisemenellä ja asemalle etsitään myös kotimaisia laatupäsejä.

Laajaperäistä lammastaloutta Salon seudulla

Retkikohteita oli lammaspäivien ohjelmassa neljä, ja ne olivat osittain samantyyppisiäkin. Kaikkia yhdisti ammattitoiminta ja maisemanhoitokohteiden hyödyntäminen. Vaihteeksi texel oli päivien päärotu.

Alueen lampurit tekevät muun muassa aitalolpissa yhteisostoja, joilla saadaan kustannushyötyä.

Suuri kiitos esittelytiloille, kun otitte meidät vastaan karitsointiaikana. Moni osallistuja sai varmasti hyviä ideoita ja vinkkejä niin ison kuin pienemmänkin lammastilatoimintaan.

Käsittelyvaunu voidaan siirtää traktorilla laitumelle. Tärkeät työntekijät, paimenkoirat, edustalla.

Nietosvaaran luomulammastila, Kiikala

Toimintaa harjoitetaan maatalousyhtymänä, jonka omistavat *Heikki, Päivi* ja *Tapio Nietosvaara*. Päivi käy myös tilan ulkopuolella töissä. Lammastalous alkoi vuonna 1990 viidellätoista risteytysuuhella. Nykyisin uuhia on 540 texel-uuhia, mutta risteytykset kiinnostavat edelleen. Eläimet ovat kahdessa rakennuksessa, jossa on useampi osasto. Kolmannen lampo-

lan rakennus on aloitettu, sen valmistuttua eläinmäärä nostetaan 650 uuheseen. Teuraat myydään Vainion teurastamolle. Suoramyyntinä myydään 50–100 karitsaa syksyisin.

Peltoa on viljelyssä 145 hehtaaria. Kaikki lohkot ovat nurmella tai vihantaviljalla. Rehu korjataan esikuvattuna paaliin. Herne, härkäpapu ja vilja ostetaan samoin kuin olki, joka

Säilörehu ja oljet jaetaan traktorivetoisella paalisilppurilla.

paalataan ja kääritään itse. Rehu jaetaan paalisilppurilla korotetulle ruokintapöydälle. Silppurilla myös kuivutetaan. Väkirehun jakoon on valmistettu traktorivetoinen vaunu. Karitsat syntyvät huhtikuussa. Karitsointikarsinoita, joita tarvitaan noin 80, käytetään 1–3 päivän ajan, jonka jälkeen uuhi karitsoineen siirretään poikineiden ryhmään.

Herne-kaura väkirehuseosta käytetään imetysaikana ja karitsoiden al-

kukasvatuksessa. Vieroitus tehdään 2,5–3kk iässä, teurastus 4–6kk iässä. Laidunkaudella lampaiden käsittelyssä ja siirroissa on apuna paimenkoiria, jotka koulutetaan itse. Koiria on tällä hetkellä kuusi. Eläinten punnituksia tehdään ahkerasti myös laidunkaudella, siihen on tehty traktorilla siirrettävä punnitusvaunu. Kerintä tehdään pääosin itse ja sitä varten on

tehty hyvin suunniteltu kerintäpaikka, jonne eläimet kulkevat ränniä pitkin ja kerintätelineet nostetaan vinssillä ylös. Osastoja oli useita mutta hyväksi todetut mitat olivat; karsina leveys 4m, käytävä 3m, ruokintapöytä 90 cm pudotus, jossa astinporras 40 cm korkeudessa.

Lisätietoa:
www.nietosvaara.edicypages.com/

Vanha tiilinavetta on kunnostettu lampaiden käyttöön.

pyöröpaaleille käytetään paalihäkkejä. Lampolat ovat tasapohjaisia. Uuhet saavat kauraa imetyskaudella. Paalihäkki koetaan helpoksi tavaksi ruokkia, koska ei tarvitse käynnistää koneita talvella joka päivä, toisaalta hävikki on suurempi ja kuivikepatja nousee nopeasti. Lanta tyhjennetään kaksi kertaa vuodessa ja patteroidaan.

Karitsat teurastetaan 48 kilon painoisina noin 5–7 kuukauden iässä. Suoramyyttävät teurastaa Paija Urjalassa, jonne itse kuljetetaan ja Vainolle myydään loput teuraat. *Kaie Abskog ProAgrialta* käy arvostelemassa uuhikaritsat, jonka perusteella valitaan siitokseen jätettävät. Tilalla on muutamia maisemasopimuksia, lumo-alueita, suojavähykkeitä ja jokirantaa, kaikkia eläimiä laidunnetaan. Pieni myymälä ja kylmiö on tehty, että suoramarkkinointia voidaan jatkossakin lisätä.

Lisätietoa:
www.facebook.com/hirsjarvenkartano ja
www.hirsjarvenkartano.fi

Hirsjärven kartano, Somero

Tilan omistavat *Satu* ja *Lasse Näykki*. Isäntä on päätoiminen lampuri ja emäntä ProAgrialla kasvituotannon asiantuntijana. Tilalla on peltoa 80 hehtaaria.

Pellot ja eläimet ovat olleet luonnonmukaisessa tuotannossa vuodesta 2009. Pelloista suurin osa on laitumena ja säilörehunurmella, 10–20 hehtaarilla viljellään kauraa, vehnää tai härkäpapua. 260 texel-uuhia asuu kahdessa lampolarakennuksessa. Uusin on 2011 rakennettu eristämätön lampola, toisena vanha, vuonna 2007 peruskorjattu kivilinava, joka on kunnan kaavoituksessa suojeltu. Lisäksi naapurilta on vuokrattu rakennus kasvatuslampolaksi. Ruokinta tapahtuu pyöröpaalihäkeistä, joista rehu on vapaasti tarjolla. Ruokintaa säännellään valitsemalla tuotannonvaiheeseen sopivaa rehua. Lisävalkuaislähteenä annetaan kauraa ja härkäpapua (rikot-

tuna) lähinnä vain imetysaikana ja kasvaville karitsoille.

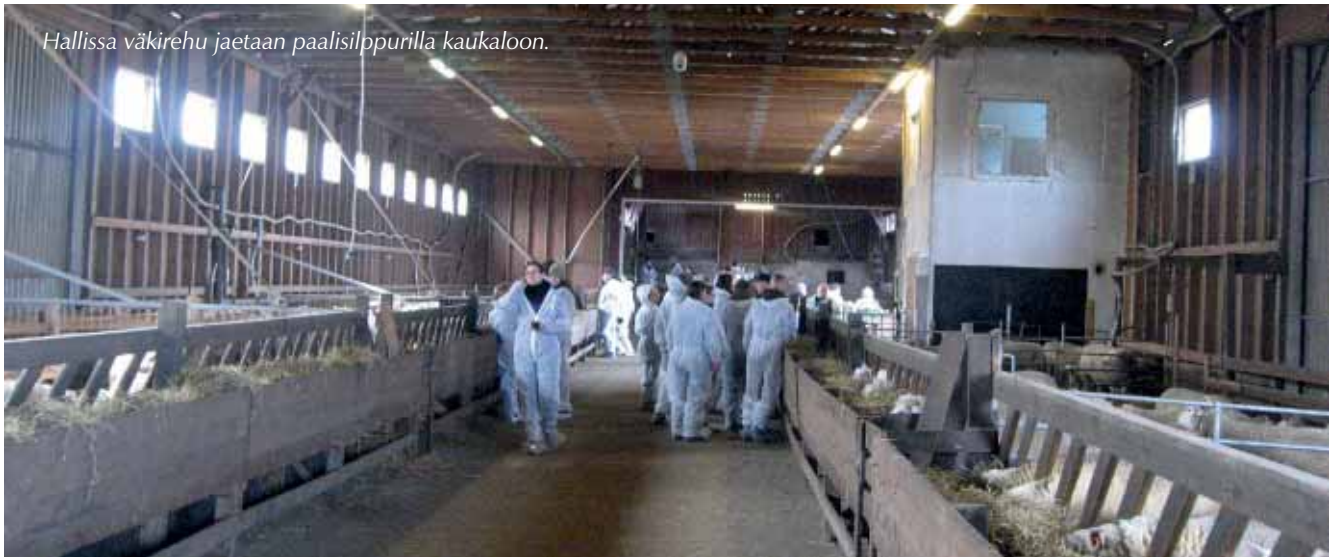
Kerintään käytetään rahtikeritsijää ja villa myydään Pirtin kehräämöhön. Siitospässejä on nyt 8. Ne on ostettu jalostuslampolasta ja myös omia on jätetty. Karitsat vieroitetaan laitumella.

Olki levitetään paalisilppurilla,

Lasse Näykki kertoo lammastilastaan, taustalla suojeltu tiilinavetta.

KÄÄNNÄ

Nokan Lammastila, Somero

Lammastalous aloitettu 2007 ja uuhia on tällä hetkellä 400. Kaikki lampaat ovat texeleitä ja luomussa. Keväästä syksyyn lampaat laiduntavat ulkona, talven ne viettävät kolmessa eri rakennuksessa. Kaksi tiloista on eristämättömiä ja yksi lämmin. Karitsointi on kerran vuodessa, maaliskuussa ja kestää noin kaksi kuukautta. Varsinaiseen lampolaan lampaat ruokitaan paalisilppurilla ruokintakaukaloon, myös paalihäkkejä on käytössä.

Isäntä *Juha Nokka* on päätoiminen viljelijä, emäntä käy muuallakin töissä. Työssä auttaa kolme bordercollieta. Tilalla toimii ”lammaspuoti”, joka on avoinna lauantaisin ja muulloin sopimuksen mukaan.

Tilalla on peltoa reilu 100 hehtaaria. Suurin osa pelloista on laitumena ja säilörehunurmena, 5–10 hehtaarilla

Laidunsiirrot tehdään niitä varten valmistetulla peräkärryllä.

viljellään kauraa tai härkäpapua. Laidunnuksessa Häntälän notkojen perinnebiotooppeja noin 20 hehtaaria.

Uuhilukua lisätään tilan omista uuhikaritsoista ja siitospässi ostetaan. Vuosittain syntyy noin 450 karitsaa, joista suoramyynninä myydään noin 2/3. Villa ja vuodat ovat myös aktiivisessa myynnissä ja tuotteita tehdään ja teetätetään. Tilalla on aktiivisesti

ja kekseliäästi hyödynnetty vanhoja rakennuksia. Osittain on vanhaa matalaa sikalatilaa, joka on hankalasti hyödynnettävissä, nyt suunnitteilla uuden lampolan rakentaminen.

Lisätietoa:

<https://www.facebook.com/nokanlammastila> ja www.nokanlammastila.com

Vainion Teurastamo^{oy}

OSTETAAN
karitsaa / lammasta ympäri Suomen

Hyvään hintaan!
Luomuhyväksyntä

puh. 010 229 1021, Orimattila
www.vainionteurastamo.fi

Puh. 040 524 9629
Lyöttiläntie 449, 47540 LYÖTTILÄ

Ruokintavaunut kulkevat ajastettuna kiskoja pitkin tiputtaen rehut kapealle ruokintapöydälle.

Herrakunnan Lammas Oy, Pertteli

Herrakunnan Lammas aloitti tuotantonsa Vihdissä vuonna 2010. Tuotanto aloitettiin vuokraamalla tyhjäksi jäänyt sikala, joka modifioitiin lampaalle sopivaksi sekä noin 30 hehtaaria peltoa. Syksyllä 2014 tila muutti Pertteliin, josta ostetulle pientilalle rakennettiin uusi lampola. Omistajista *Jaakko Jussila* on täysin tilalla töissä ja *Sari Jaakola* työskentelee lisäksi muualla. Tilalla on 180 uuhua, joista suurin osa kainuunharmaksia. Lisäksi tilalla on valkoisia ja ruskeita suomenlampaita.

Tilalla on ympärivuotinen karitsointi kahdessa erässä. Nyt syntyy 2,3 karitsaa/uuhi, tavoitteena on 2,5. Tavoitteena on kasvattaa syyskaritsoinnin osuutta. Harmaskatraassa on eläimiä kaikista sukulinjoista, valkoisista viidestä ja ruskeista kahdesta linjasta. Tilan jalostustavoitteena on tuottaa hyvärakenteisia ja terveitä eläimiä, lisäksi säilytetään harmasvärejä ja sukulinjoja. Tilan pellot ovat luomutuotannossa ja kasvavat nurmea, viljat ostetaan. Tilalla on vuokramaita yhteensä noin 50 hehtaaria sekä noin 60 hehtaaria lumo-kohteita. Rehut korjataan osittain tilan omalla tarkkuussilppurilla, osin urakoitsijan toimesta pyöröpaaleihin. Peltoa pitäisi saada lisää, ja läheltä, että myös eläimet saataisiin luomutuotantoon.

Lampola rakennuksessa, jonka mitat ovat 12 m x 99 m, on metallirunko ja lautaverhoilu. Ikkunat ovat isot, mutta ne on mahdollista peittää tarvittaessa. Korotetulla ruokintapöydällä on "kilplap" I-smålandsgrinden aidat jotka estävät karitsoiden pääsyä ruokintapöydälle. Karitsoiden kasvatustavoitteena on saavuttaa 6–8 kuukaudessa 47 kilon elopaino, jossa karitsat lähtevät teuraaksi.

Talviaikainen ruokinta toteutetaan automaattisella ruokintalaitteistolla, mihin sisältyy täyttöpöytä sekä kiskoruokkijat karkearehulle ja väkirehulle. Rehujakovaunut toimivat ajatuksella, jolloin rehua tulee tasaisesti eläinten syöntiin. Tämä ruokintapa mahdollistaa kapean ruokintapöydän, mikä säästi rakennuskustannuksissa. Karitsojen lisäjuotto toteutetaan juottoautomaatilla. Kaikki tilan tuotteet markkinoidaan suoramyyntinä kuluttajille, minkä vuoksi kuluttajien mieltymykset ovat tärkein tilan toimintaa ohjaava tekijä. Myyntiä tehdään muun muassa toreilla, tapahtumissa ja netin

Avautuva ja sulkeutuva ruokinta-aita estää pienten karitsoiden pääsyn ruokintapöydälle.

kautta. Tänä keväänä tilalla on investoitu myymäläautoon, jolloin siirtyminen eri paikkoihin on helppoa ja asianmukaiset kylmälaitteet ovat mukana aina. Karitsanlihan lisäksi tilalla tuotetaan myös vasikanlihaa. Tarkoituksena on tuottaa myös hyvälaatuisia villaa ja taljoja, jonka vuoksi muun muassa ulkotarhat suunnitteilla. Niihin eläimet voitaisiin siirtää ulos kuvituksen ajaksi sekä ympärivuotista jaloittelua voitaisiin toteuttaa helposti.

Lisätietoa:

www.facebook.com/Herrakunnan-Lammas-Oy, www.herrakunnanlammas.fi

KERINTÄPALVELU

- Nopea ja laadukas kerintä.
- Puolessa päivässä 100–200 uuhun katras
- Päiväsaavutus useita satoja lampaita
- 10 000 kpl Suomessa vuonna 2014

Sisältää: 2 keritsijää, jotka ovat huippuammattilaisia (Irlanti, Uusi-Seelanti) +1 avustaja ja matkakustannukset

Kerintäajankohdat: huhtikuun kaksi viimeistä ja lokakuun kaksi ensimmäistä viikkoa

Hinnat

0–50 kpl	260 €
51–150	5,20 €/kpl
151–400	4,20 €/kpl
401–	3,50 €/kpl

(ei alv:a, virolainen yritys)

Ota yhteyttä! Luotettavaa kerintäpalvelua Suomessa vuodesta 2008

Petteri Perälä 040 8425 007, s-posti: petteri.perala@hotmail.fi
NIITER OÜ, HANNES URBANIK

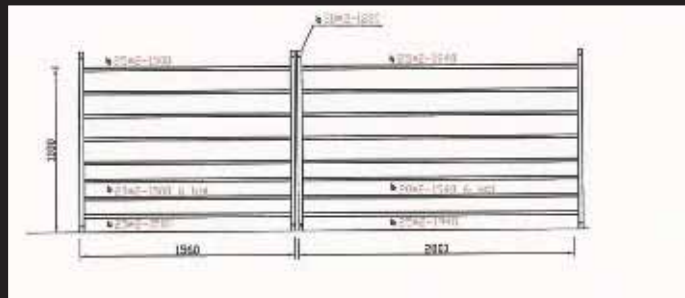
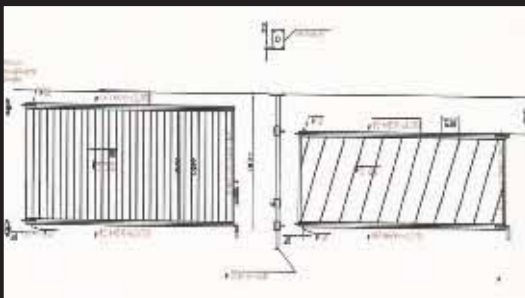
Merivirta Oy

Laatua & Luotettavuutta
vuodesta 1973.

Lampaiden ja vuohien

- Avattavat etu- ja väliaidat
- Vaakaputkiaidat sisä- ja ulkokäyttöön
- Valmistetaan mittojen mukaan
- Ota mitat, mieti määrä ja pyydä tarjous. Olemme edullisia!

www.merivirta.fi — 044 099 9905 / Maarit — merivirta@merivirtaoy.fi

Hiojankuja 5— 02780 Espoo — Finland

Ammattilaisen valinta! Lampaiden kerintään ja sorkkien hoitoon

Huolto- ja teroituspalvelut

Huolto- ja teroituspalvelut
kerintäkoneille ja
tarvikkeille!

Rantsilta kaikki
tuotteet helposti
ja vaivattomasti
kotiovellesi!

rantsi

Aesculap-trimmereiden yli 100 vuoden historia takaa tarkkuuden ja laadun. Nämä leikkurit on suunniteltu kestämään päivittäistä työskentelyä ja ammattilaisten kovaa käyttöä.

Felcon sorkkasakset on suunniteltu yhteistyössä lammas- ja vuohikasvattajien kanssa! Erinomainen leikkuutehokkuus ja ergonominen muotoilu.

Rantsi, Honkasaarentie 98, 32200 LOIMAA, Finland - puh. 040-8355233 www.rantsi.fi - janne.makelainen@rantsi.fi

Tuotosseurannassa uusi teuraspainoennätys

Ota talteen tuotosseuranta-taulukot s. 19-31

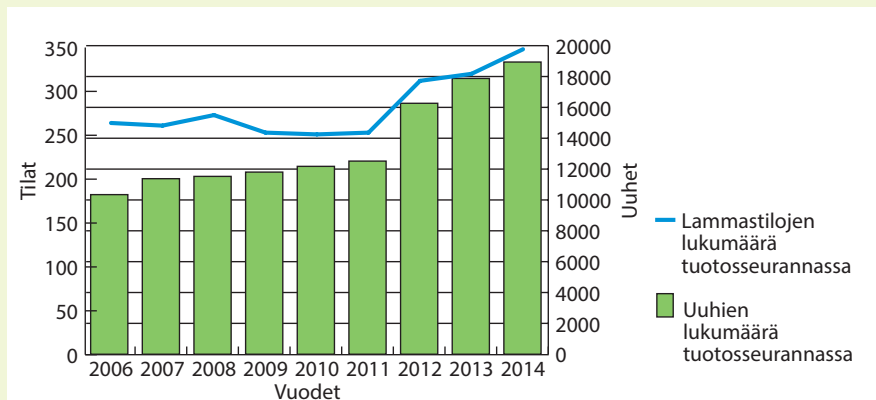
ProAgrian lampaiden tuotosseurannassa saavutettiin viime vuonna epävirallinen teuraspainoennätys. Yleisimmistä roturisteytyksistä julkaistaan nyt ensimmäistä kertaa tarkka päiväkasvutilasto. Nopea- kasvuimmiksi osoittautuivat suomenlampaan ja texelin risteytykset. Tuloksia saatiin myös uusista lammasroduista: itä-friisiläinen maitolammas, suffolk ja ruotsalainen turkislammas.

Teksti ja kuvat **Pia Parikka**

Tuotosseuranta kasvatti suosiotaan

ProAgrian lampaiden tuotosseurantaan kuuluvilla tiloilla oli keskimäärin 54,4 uuhua vuonna 2014. Keskimääräinen katraskoko laski lähes puolelatoista uuhella eli noin 2,5 prosenttia edellisvuodesta. Tuotosseurannassa oli mukana yhteensä

348 lammastilaa, joilla oli yhteensä 18 939 uuhua. Tilamäärä nousi 8,8 ja uuhimäärä liki kuusi prosenttia edellisvuodesta. Noin kolmannes uuhipalkkiota hakeneista lammastiloista kuuluu tuotosseurantaan.

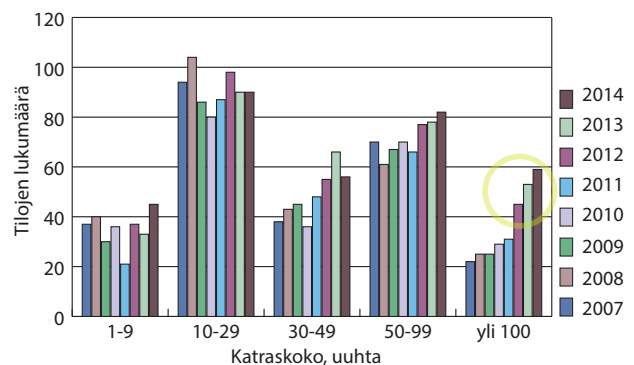
Monipuolinen tilarakenne säilyi

Suurin osa tuotosseurantaan kuuluvista katraista on keskikokoisia, joskin yli sadan uuhien katraat kasvatavat vuodesta toiseen osuuttaan. Tilanne heijastelee maatalouden yleistä rakennekehitystä – yksikkökoot kasvavat kaikissa tuotantosuunnissa. Yli 100 uuhien katraiden osuus on kuitenkin edelleen vain alle 20 prosenttia.

Lammastalous vaikuttaa tuotosseurantatulosten valossa säilyttäneen erityispiirteensä eli monimuotoisen tilarakenteen. Keskikokoisia katraita on runsaasti ja pienten, alle 10 uuhien katraiden lukumäärä on kääntynyt nousuun. KÄÄNNÄ

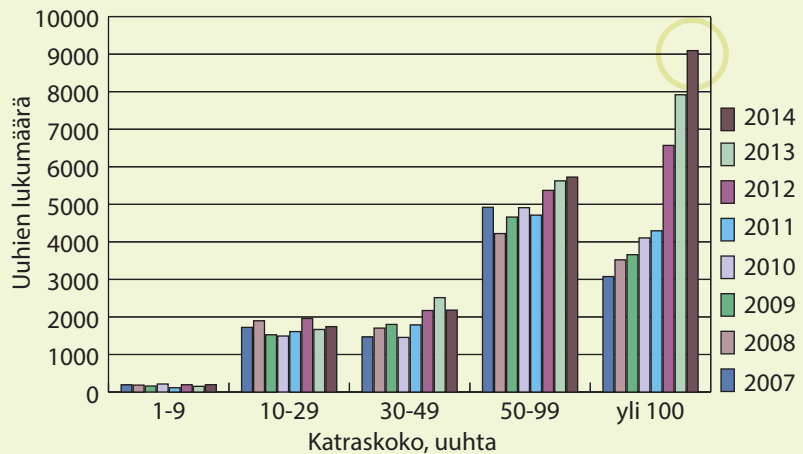
Taulukko 1. Tilojen luokittelu uuhimäärän mukaan

Uuhimäärä	Vuosi							
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1-9	37	40	30	36	21	37	33	45
10-29	94	104	86	80	87	98	90	90
30-49	38	43	45	36	48	55	66	56
50-99	70	61	67	70	66	77	78	82
yli 100	22	25	25	29	31	45	53	59
Yhteensä	261	273	253	251	253	312	320	332

Suuret yhä suurempia

Yli 100 uuhien katraiden yhteenlaskettu uuhimäärä on kivunnut jo yhdeksään tuhanteen. Suurten tilojen lukumäärä nousee suhteessa hitaammin kuin niiden hallussa oleva uuhimäärä. Tulos selittyy sillä, että isot katraat ovat kasvattaneet kokoaan edelleen ja ovat yhä suurempia. Uuden katraskokoluokan perustaminen esimerkiksi yli 200 uuhien katrailla voi tulla ajankohtaiseksi lähivuosina.

Etelä-Suomen uuhimäärä nousussa

Tuotosseurannan yli yksivuotiaiden uuhien lukumäärä on noussut Etelä-Suomessa, Etelä-Pohjanmaalla ja Länsi-Suomessa. Nousua uuhimäärissä oli myös ruotsinkielisellä Pohjanmaalla, Keski-Pohjanmaalla, Oulussa ja Kainuussa. Karitsointien lukumäärä nousi Etelä-Suomessa liki neljänneksellä edellisvuodesta.

Alueella on investoitu voimakkaasti lammastalouteen viime vuosina, mikä heijastuu tuloksiin. Uuhimäärä laskee Pohjois-Karjalassa, Keski-Suomessa ja Lapissa.

Etelä-Suomi vetää tilastoja myös ensikoissa, sillä alueen ensikkouuhien lukumäärä kaksinkertaistui edellisvuodesta. Yksivuotiaiden uuhien

lukumäärä on kasvanut merkittävästi myös ruotsinkielisellä Pohjanmaalla. Tuotosseurannan ensikkouuhien määrä säilyi lähes ennallaan edellisvuoteen nähden. Tulosten perusteella voidaan olettaa tuotosseuranta-uuhien lukumäärän säilyvän aiemmalla tasolla lähivuosina.

Vanhempien uuhien tuotostulok-

Taulukko 2. ProAgria Keskusten yhteenveto vuodelta 2014

ProAgria Keskus	Uuhia tuotosseurannassa, kpl	Kar. uuhia, kpl	Karitsointi, lkm	Synt. kar., kpl	Eloon kar., kpl	6 vk paino, kg	Tuotos/uuhi, kg	Tuotos/kerta, kg
Vanhemmat uuhet								
Etelä-Suomi	3 424	2 498	2 592	2.33	2.11	15.35	30.87	30.03
Nylands Svenska Lbs.	50	50	50	2.48	2.48	12.33	29.24	29.24
Länsi-Suomi	2 004	1 805	1 870	2.15	1.98	15.47	29.50	28.02
Finska Hushållningssällskapet	134	92	94	2.71	2.55	15.10	40.81	40.81
Etelä-Savo	1 261	960	978	2.45	2.23	16.52	36.20	35.29
Pohjois-Savo	695	583	603	2.48	2.13	15.34	34.58	34.58
Pohjois-Karjala	410	424	426	2.27	2.00	15.01	29.21	29.20
Keski-Suomi	1 535	1 209	1 304	2.54	2.24	14.70	30.01	29.89
Etelä-Pohjanmaa	1 605	1 415	1 419	2.22	1.97	17.65	34.38	34.20
Österbottens Svenska Lbs.	1 503	1 369	1 397	2.07	1.88	18.00	38.36	38.22
Keski-Pohjanmaa	928	658	662	2.33	2.07	13.62	33.28	33.28
Oulu	1 456	1 320	1 329	2.12	1.84	12.94	27.41	27.02
Kainuu	287	292	292	2.74	2.21	14.92	31.00	31.00
Lappi	1 261	1 164	1 216	2.20	1.94	16.34	32.73	32.32
KOKO MAA	16 553	13 839	14 232	2.28	2.04	14.85	35.87	31.18
1-vuotiaat uuhet								
Etelä-Suomi	953	704	705	1.78	1.59	14.70	23.65	23.05
Nylands Svenska Lbs.	17	17	17	1.94	1.94	13.16	22.87	22.87
Länsi-Suomi	218	193	193	1.61	1.48	14.84	20.73	20.51
Finska Hushållningssällskapet	13	13	13	2.31	2.31	13.15	31.81	31.81
Etelä-Savo	156	131	131	1.87	1.75	15.52	25.76	25.57
Pohjois-Savo	80	69	69	2.01	1.74	14.79	27.24	27.24
Pohjois-Karjala	32	32	32	1.94	1.78	12.45	21.60	21.60
Keski-Suomi	100	76	76	1.78	1.61	12.49	20.28	20.28
Etelä-Pohjanmaa	182	149	149	1.59	1.32	16.23	21.50	21.50
Österbottens Svenska Lbs.	253	232	232	1.58	1.40	19.13	27.63	27.49
Keski-Pohjanmaa	100	56	56	2.00	1.77	12.20	21.19	21.19
Oulu	140	115	124	1.69	1.56	12.54	21.01	21.07
Kainuu	1	1	1	1.00	1.00	13.18	26.35	26.35
Lappi	141	136	136	1.68	1.53	15.26	23.90	22.21
KOKO MAA	2386	1924	1934	1.74	1.56	14.01	26.52	22.92

set olivat hienoisessa nousussa. Syntyneiden ja eloon jääneiden karitsojen lukumäärät säilyivät ennallaan, mutta karitsat olivat aiempaa suurempia. Raskaammat karitsat kohottivat myös keskimääräisen karitsatuotoksen edellisvuotta korkeammalle tasolle. Toisaalta ensikoilla karitsat olivat jo toista vuotta peräkkäin hieman aiempaa pienempiä ja karitsatuotos alhaisempi.

Karitsointien osuus tuotosuuhien kokonaislukumäärästä oli 86 prosenttia. Nousua vuodesta 2013 oli kymmenen prosenttia.

Karitsat aiempaa raskaampia

Vuonuekoot säilyivät edellisvuoden tasolla. Yli 1-vuotiaat uuhet poikivat keskimäärin 2,28 karitsaa, joista 2,04 oli elossa 14 vuorokauden iässä. Keskimääräinen kuolleisuusprosentti oli

10,5 prosenttia. Kuolleisuudessa on huomattavia eroja katraiden välillä. Parhaat katraat yltyivät alle viiden prosentin karitsakuolleisuuteen. Lammassalan olisi hyvä pyrkiä kohti nykyistä alhaisempaa kuolleisuutta, sillä kuolleisuuden aleneminen lisäisi karitsanlihan omavaraisuusastetta nopeasti.

Karitsojen kuuden viikon keskipaino viime vuonna oli 14,85 kiloa. Tulos oli 180 grammaa edellisvuotta ja 380 grammaa toissavuotta korkeampi. Huippuvuonna 2010 karitsat painoivat kuuden viikon iässä kuitenkin 15,5 kiloa eli vajaa kilon nykyistä enemmän. Karitsojen alkukasvu voisi olla vielä hieman nykyistä vauhdikkaampaa, joskaan aiempaa alhaisempi teurashinta ei kannusta kalliiden rehu-komponenttien käyttöön.

Karitsatuotosten lasku taittui

Karitsatuotos kuvaa uuhien vuoden aikana syntyneiden karitsojen ikäkorjattujen kuuden viikon painojen summaa. Karitsatuotos nousi edellisvuodesta 720 grammaa eli noin kaksi prosenttia. Samalla karitsatuotosten useamman vuoden jatkunut lasku taittui. Yksittäistä karitsointia kohden karitsatuotos nousi aiempaa korkeampien kuuden viikon painojen ansiosta 810 grammaa.

Viime vuoden keskimääräinen karitsatuotos koko maassa yli yksivuotiailla uuhilla oli 35,9 kiloa. Maan korkeatuottoisimmat uuhet löytyvät Pohjanmaan rannikolta sekä Finska Hushållningssällskapetin alueelta. Pohjois-Pohjanmaalla ja Länsi-Suomessa karitsatuotoksissa on kehittymisen varaa.

Paljon päsejä

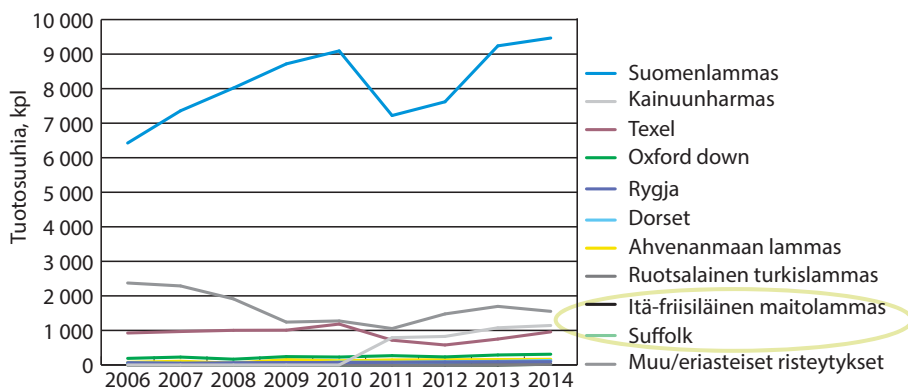
Siiitospässien lukumäärä jatkoi ilahduttavasti nousuaan viime vuonna ja lähenee vuoden 2010 huippulukemia. Tuotospäsejä oli viime vuonna 60 enemmän kuin edellisvuonna. Erityisesti texel-pässien mää-

rä kasvoi voimakkaasti. Suuntaus on rotujen elinvoimaisuuden kannalta myönteinen. Päsejä tarvitaan paljon, jotta lammassrotujen perinnöllinen monimuotoisuus voidaan säilyttää. Taulukko 3 kuvaa syntyneiden karitsojen

isäpässien lukumäärää eri vuosina. Viime vuonna tuotosseurannassa karitsoi yhteensä 13 884 uuhia. Karitsoineiden uuhien lukumäärä nousi kaikissa roduissa. Risteytysuuhien lukumäärä on sen sijaan kääntynyt hienoiseen laskuun. Suhteellisesti eniten nousua tapahtui kainuunharmaksissa ja texeleissä. Suomenlammas säilytti suosituimman rodun asemansa, mutta karitsoineiden suomenlammasuuhien lukumäärän kasvu on alkanut hidastua. Itä-friisiläinen maitolammas ja suffolk olivat ensimmäistä kertaa mukana tilastoissa. Molemmissa uusissa roduissa oli noin 20 karitsointia uuhia.

KÄÄNNÄ

Karitsoineiden uuhien rotujakauma 2005–2014

Taulukko 3. Tuotospässien rotujakautuma tuotosseurannassa vuosina 2005–2014

Rotu	Päsejä, kpl									
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Suomenlammas	377	436	487	550	538	575	350	303	364	376
Kainuunharma	0	0	0	0	0	0	73	73	106	110
Texel	129	118	107	98	83	97	71	57	78	103
Oxford down	34	31	28	24	31	32	35	29	43	47
Rygja	8	12	15	14	11	14	12	13	20	17
Dorset	11	6	8	10	9	8	15	15	14	19
Ahvenanmaan lammas	5	16	12	9	8	10	18	15	17	12
Ruotsalainen turkislammas	0	0	2	5	3	4	1	1	3	2
Suffolk								1	4	3
Muu/eristeiset risteytykset	10	16	12	9	6	13	9	3	11	13
Rotu puuttuu	2	8	4	5	2	0	1	1	0	0
Yhteensä	576	643	675	724	691	753	585	511	660	702

Oxford down raskain rotu – texelit ja kainuunharmakset keventyivät

Tuotosuuhien lukumäärä nousi reilun 20 prosenttia toissavuodesta. Nousua oli erityisesti dorsetissa, kainuunharmaksessa, suomenlampaassa ja texelissä. Lampaiden sikiävyys oli viime vuonna hyvällä tasolla. Ahvenanmaanlampaan sekä rygjan sikiävyys koheni, mutta suffolkin ja oxford downin laski hieman edellisvuodesta.

Karitsojen kuuden viikon painojen ja uuhien karitsatuotosten tuloskehitys vaihteli roduittain. Ahvenanmaanlampaalla tapahtui eniten kehitystä. Sekä

rodun parantunut sikiävyys että aiempaa korkeampi kuuden viikon paino nostivat rodun keskimääräistä karitsatuotosta 2,5 kiloa.

Rotujen välisessä karitsatuotosmitelössä suomenlammas veti tällä kertaa pisimmän korren alentuneen karitsakuolleisuuden ja kohentuneiden kuuden viikon painojen myötä. Myös dorsetit ylsivät korkeisiin karitsatuotoksiin. Edellisvuonna kärkipaikkaa pitäneellä texelillä karitsat olivat kuusi viikossa 1,35 kiloa edellisvuotta

kevyempiä, mikä laski rodun karitsatuotoksen 30 kiloon.

Oxford down oli viime vuoden raskain lammasrotu noin 94 kilon keskimääräisellä aikuisten uuhien elopainolla. Texeleissä tapahtui puolestaan elopainojen alenemista reilusta 80 kilosta vajaan 75 kiloon. Myös kainuunharmasuuhien paino laski merkittävästi edellisvuodesta. Punnittujen uuhien lukumäärän vähyys heikentää aikuispainotilastojen luotettavuutta.

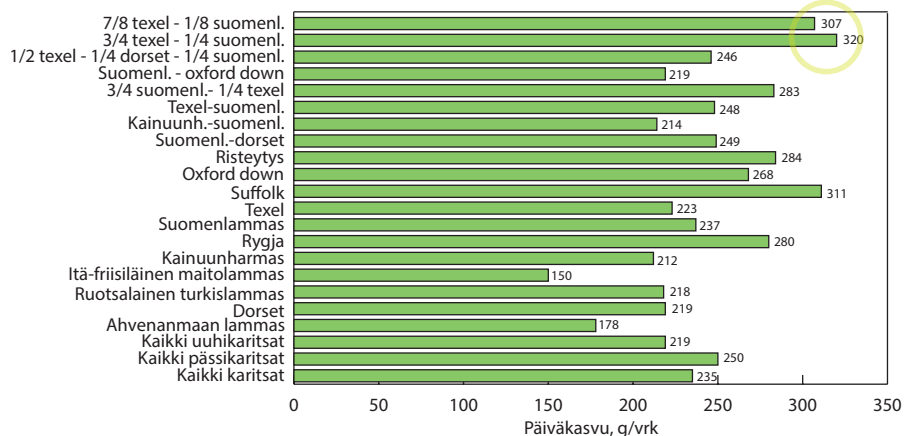
Taulukko 4. Uuhien rotukeskiarvot

Rotu	Karitsoin. Uuhia, kpl	Tuotos-uuhia, kpl	Synt. kar.	Eloon kar.	Karitsatuotos, kg/uuhi	6 vk paino, kg	Aikuis-paino, kg
Vanhemmat uuhet							
Ahvenanmaan lammas	164	97	2,2	2,1	20,4	10,3	58,7
Dorset	130	127	1,8	1,7	32,4	19,3	75,9
Kainuunharmas	1 143	596	2,2	2,0	28,5	13,0	60,8
Rygja	95	88	1,8	1,7	30,3	17,7	75,2
Suomenlammas	9 466	3 559	2,4	2,2	32,9	14,6	72,3
Texel	958	627	1,6	1,5	30,0	19,5	74,7
Suffolk	17	15	1,7	1,5	29,6	18,1	0
Oxford down	311	282	1,7	1,6	29,2	18,8	94,2
1-vuotiaat uuhet							
Ahvenanmaan lammas	23	12	1,5	1,4	13,4	9,2	37,9
Dorset	7	7	1,1	1,1	28,3	25,1	47,8
Kainuunharmas	166	135	1,8	1,6	20,2	12,5	43,0
Rygja	1	0	2,0	0	0	0	72,6
Suomenlammas	1 172	630	1,9	1,7	24,7	13,6	43,9
Texel	214	140	1,1	1,0	20,9	19,3	53,9
Oxford down	17	17	1,0	1,0	20,1	20,1	68,3

Risteytyselinoima heijastuu päiväkasvuihin

Karitsat kasvoivat viime vuonna keskimäärin 235 grammaa vuorokaudessa. Erot eri rotujen välillä säilyivät suurina. Lammas & vuohi julkaisee ensimmäistä kertaa myös yleisimpien roturisteytysten keskimääräiset päiväkasvut. Heteroosi heijastuu tuloksissa, sillä ensimmäisten sukupolvien risteytyskaritsat ovat pääsääntöisesti vastaavia puhdasrotuisia nopeak kasvuisempia. Texelin ja suomenlampaan risteytykset kasvoivat kaikkein nopeimmin. Ainoastaan puhdasrotuiset suffolkit ylsivät lähelle samoja päiväkasvuja.

Keskimääräiset päiväkasvut roduittain

Taulukko 5. Karitsapainojen ja kasvun parhaat (neljännekset ja 10 %)

Rotu	Kpl	Keskiarvo	Paras 25 % (alaraja)	Paras 10 % (alaraja)
3 päivän paino				
Kaikki karitsat	25 571	3,89	5,34	6,07
Kaikki pässikaritsat	12 584	4,01	5,51	6,23
Kaikki uuhikaritsat	12 987	3,78	5,17	5,86
Ahvenanmaan lammas	251	3,15	4,06	4,49
Dorset	159	5,50	6,87	7,45
Ruotsalainen turkislammis	37	4,93	5,98	6,50
Itä-friisiläinen maitolammis	20	5,52	6,98	7,35
Kainuunharma	2 478	3,63	4,72	5,16
Rygja	148	4,92	6,16	6,63
Suomenlammis	16 496	3,63	4,78	5,30
Texel	1 803	5,27	6,66	7,27
Suffolk	25	5,38	6,50	7,17
Oxford down	400	5,32	6,87	7,38
Risteytys	64	4,08	5,58	6,43
Kuuden viikon paino				
Kaikki karitsat	15 898	14,65	19,70	22,14
Kaikki pässikaritsat	7 792	15,24	19,63	22,88
Kaikki uuhikaritsat	8 106	14,09	17,92	21,15
Ahvenanmaan lammas	190	9,94	13,24	14,83
Dorset	157	18,50	22,73	24,68
Ruotsalainen turkislammis	11	16,64	19,55	20,41
Itä-friisiläinen maitolammis	20	15,18	18,71	20,15
Kainuunharma	1 809	12,58	16,42	18,00
Rygja	142	17,32	20,54	21,64
Suomenlammis	9 899	14,01	18,12	19,96
Texel	1 345	18,51	24,73	27,66
Suffolk	25	17,74	21,05	22,17
Oxford down	382	18,33	22,70	24,46
Risteytys	57	16,12	20,59	22,69
Risteytys	40	17,21	20,85	22,46
Neljän kuukauden paino				
Kaikki karitsat	14 878	32,83	42,75	46,81
Kaikki pässikaritsat	7 400	34,60	44,83	48,74
Kaikki uuhikaritsat	7 478	31,09	39,89	43,41
Ahvenanmaan lammas	189	22,15	30,90	34,58
Dorset	150	35,50	42,37	46,51
Ruotsalainen turkislammis	9	30,63	38,00	39,00
Itä-friisiläinen maitolammis	20	26,85	38,30	44,50
Kainuunharma	1 646	29,08	36,79	39,83
Rygja	124	39,27	46,94	50,04
Suomenlammis	9 216	32,37	41,75	45,64
Texel	1 298	36,08	46,18	50,08
Suffolk	24	42,04	51,58	53,50
Oxford down	374	39,04	47,96	51,47
Risteytys	60	37,19	45,82	49,17
Kasvu				
Kaikki karitsat	13 283	235	327	366
Kaikki pässikaritsat	6 526	250	348	387
Kaikki uuhikaritsat	6 757	219	299	332
Ahvenanmaan lammas	152	178	259	292
Dorset	150	219	281	316
Ruotsalainen turkislammis	7	218	288	301
Itä-friisiläinen maitolammis	20	150	282	325
Kainuunharma	1 512	212	283	312
Rygja	123	280	353	373
Suomenlammis	8 156	237	329	368
Texel	1 215	223	327	374
Suffolk	24	311	409	425
Oxford down	366	268	355	384
Risteytys	53	284	350	375
Suomenlammis–dorset	210	249	331	365
Kainuunharma–suomenlammis	7	214	244	247
Texel–suomenlammis	139	248	322	363
3/4 suomenlammis–1/4 texel	12	283	355	360
Suomenlammis–oxford down	66	219	336	386
1/2 texel–1/4 dorset–1/4 suomenlammis	168	246	321	353
3/4 texel–1/4 suomenlammis	25	320	454	511
7/8 texel–1/8 suomenlammis	18	307	381	418

Teuraskaritsat ennätysraskaita

Viiime vuonna saavutettiin yksi tuotosseurantahistorian korkeimmista keskiteuraspainoista. Teuraskaritsat painoivat keskimäärin peräti 20,4 kiloa. Nousua edellisvuodesta oli 300 grammaa. Tuotosseurantakaritsojen keskiteuraspaino on noussut viidessä vuodessa liki kaksi kiloa ja myönteinen kehityskulku vaikuttaisi jatkuvan. Ennätyspaino saavutettiin keskimäärin reilun kahdeksan kuukauden iässä.

Teuraspainon ja kasvatuspäivien suhdetta kuvaava nettopäiväkasvu oli 86 grammaan. Tehokkaassa tuotannossa tavoitellaan korkeaa nettopäiväkasvua. Nettopäiväkasvu on tuotosseurannan tunnuslukujen äiti, sillä se kuvaa kuinka monta grammaa lihaa karitsat ovat päivässä tuottaneet. Korkea nettopäiväkasvu alentaa karitsan ylläpitoon kuluja kustannuksia, lyhentää kasvatusaikaa, säästää työtä ja parantaa tilan kannattavuutta. Netto-

päiväkasvuun voidaan vaikuttaa energia- ja valkuaispitoisella ruokinnalla sekä lihakkuutta ja nopeaa kasvua suosivalla eläinvalinnalla.

Teurasluokissa kehitys oli laskeva. O-luokan osuus on noussut R-luokan kustannuksella 71 prosenttiin. Toisaalta ruhot olivat hieman edellisvuotta vähärasvaisempia. Valtaosa ruhoista oli 2- ja 3-rasvaluokissa.

KÄÄNNÄ

Taulukko 6. Teurastulokset

	Vuosi									
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Karitoita, kpl	4 842	4 739	5 283	4 454	5 767	6 061	3 227	4 122	4 598	5 255
Teuraspaino, kg	18,4	18,6	18,4	18	18,7	18,8	19	19,7	20,1	20,4
Teuras-%	41	42	41	41	42	42	41	42	42	42
Kasvuaika, pv	214	214	206	217	215	228	251	243	246	254
Nettopäiväkasvu, g	83	86	83	82	84	80	86	85	87	86
Teurasluokat, %										
E	-	-	1	-	1	3	3	1	2	2
U	2	4	3	4	3	3	3	5	3	4
R	22	27	17	22	17	17	19	20	22	18
O	69	64	72	66	74	74	71	71	68	71
P	6	6	7	7	6	3	4	2	6	6
Rasvaluokat, %										
1	6	8	8	8	6	7	7	5	6	4
2	46	46	55	56	58	58	55	59	51	58
3	35	34	28	29	29	28	34	30	35	30
4	11	11	5	5	6	5	4	5	8	7
5	-	1	-	1	-	1	0	1	1	2

7a. Parhaat pässit roduittain kasvuindeksin mukaan (jälkeläisiä vähintään 20 kpl)

Sijoitus	Jalostaja	Käyttötila vuonna 2014	EU-tunnus	Isälinja	Nimi	Synt.aika	Kasvuindeksi	4 kk jälk. lkm
SUOMENLAMMAS								
1.	Lääkkö Erkki ja Ritva	Rahkala Sanna	FI000025088702	6	Rantamaan Alvari	2010	141	107
1.	Dahlin Lisbet ja John	Ingo Henrik	FI000025122968	3	Pentti	2011	141	57
3.	Lahasulan Säätio	Lahasulan Säätio	FI000002517106	21	Eikka	2009	137	49
4.	Pelson vankila	Pelson vankila	FI000025019630	34	Pelson Rölli	2010	134	25
5.	Lahasulan Säätio	Parikka Pia ja Anssi	FI000025309093	4	Keisari - 4 Lhasula	2013	126	48
5.	Lahasulan Säätio	Parikka Pia ja Anssi	FI000025309087	21	Kenraali - 21 Lhasula	2013	126	30
7.	Ingo Henrik	Lääkkö Erkki ja Ritva	464634	17	Lille Skutt	2005	125	319
7.		Linnakallio Arto	482048		Pulteri	2001	125	43
7.	Ingo Henrik	Hytönen Liisa	FI000025245024	14	Ingon Nalle	2012	125	24
10.	Seestan Kartano	Sorsa Ritva	FI000025110409	21	Manu	2010	124	238
KAINUUNHARMAS								
1.	Kupsala Sakari	Virranniemi Silja	FI000025262270	A	A.Kupsalan Vitonen	2012	126	52
2.	Laide Marja-Leena	Hurtig Marko	FI000000616342		M. Päkä	2006	121	92
3.	Lohva Niina	Mikkonen Anja	FI000025269476	M	Lahtelan Cumma	2013	119	23
4.	Kupsala Sakari	Niemeläinen Pekka	FI000025262339	T	T.Kupsalan Tuhka	2013	115	36
5.	Hokkanen Terhi	Lohva Niina	FI000025211505	M	Aholan Paroni	2011	114	61
5.	Leppänen Helinä	Ahroth Sonja	FI000025076432		P.Noittaaan Ojakärsämä	2010	114	30
5.	Hokkanen Terhi	Rintala Tapio	FI000025018801	L	Aholan L. Miko	2009	114	20
8.	Keränen Sirpa ja Esa	Rintala Tapio	FI000025085688	I	livari	2010	113	81
9.	Hokkanen Terhi	Hokkanen Terhi	FI000025162299	T	T. Oliver	2010	112	46
10.	Keränen Sirpa ja Esa	Jaakola Sari	FI000025136101	T	Arvilan Tuhti	2010	111	121
10.	Pelson vankila	Kupsala Sakari	FI000002267825	A	A.Pelson Antti	2009	111	118
10.	Jaakola Sari	Hokkanen Terhi	FI000025238759	R	R. Herrakunnan Juksu	2012	111	74
10.	Leppänen Helinä	Gullman Henrietta	FI000250103692		R.NoittaaanMäiske	2009	111	20
TEXEL								
1.	Ollqvist Christer	Ollqvist Christer	FI000025188675	DK	TÄPLÄ Roope	2012	154	29
2.	Pohjasenaho Rauno ja Arja	Pohjasenaho Rauno ja Arja	FI000025303145	DAF	Mikki	2012	131	29
3.	Ahola Veli	Ollqvist Christer	FI000000810261	J	Jymy	2006	130	82
4.	Varis Antero	Ollqvist Christer	FI000000938046	DK	Riku	2006	125	201
5.	Kovala Urpo	Nylund Timo	FI000025297299	DB	BÖRJE	2012	124	63
6.	Lindvall Patrik	Ollqvist Christer	FI000002727378	O	Oliver	2009	117	27
7.	Leinonen Lauri	Vaaramaa Airi	539664	H		2003	115	133
8.	Ahola Veli	Ahola Veli	FI000001374638	J	Jalmari	2007	114	68
9.	Linnakallio Arto	Linnakallio Arto	452008	T	Nero	2001	113	99
9.	Näykki Lasse	Näykki Lasse	FI000025284989	DJ		2012	113	53
9.	Dahlin Lisbet ja John	Dahlin Lisbet ja John	FI000025123078	E	SÖTIS	2011	113	38
OXFORD DOWN								
1.	Sirola Outi	Nylund Timo	FI000025202401	A	Armas	2011	119	97
2.	Sirola Outi	Sirola Outi	LV039000332504	N	Kindo	2012	112	95
2.	Sirola Outi	Ojanperä Janne	FI000025292881	F	Sirolan Frosse	2012	112	32
4.		Summanen Asko	FI000002024220	F	Ikaros	2011	111	66
4.	Vikström Markku	Mäkinen Vuokko ja Henna	FI000020039787	A	Jitikka	2012	111	26
6.	Sirola Outi	Helttunen Saija	FI000025292945	F	Sirolan Fox	2012	110	28
7.	Enberg Hannele	Enberg Hannele	FI000002367330	M	JONAS	2009	109	53
8.	Rissanen Matti	Harju Tuomo	FI000002030298	NULL	MARKARIINI	2008	108	45
9.	Enberg Hannele	Suontausta Katja ja Ruopsa Pasi	FI000025259894	CI	MAKEPEACE	2012	106	21
10.	Summanen Asko	Summanen Asko	FI000025104568	C	HESSU	2010	105	237
AHVENANMAANLAMMAS								
1.		Määtilä AY Mäkinen	FI000002374051	3	Tapsa	2008	115	29
2.		Määtilä AY Mäkinen	FI000025205720	3	Aimo	2011	114	41
3.	Schutten Mia	Sikka Katja	FI000000235370	1	Isor	2004	112	62
4.	Sikka Katja	Sikka Katja	FI000025193474	2	lberg b	2011	107	100
5.	Sikka Katja	Sipilä Kalle ja Mirkku	FI000025327222	2	Dino	2013	102	21
6.	Häggbom Majja och Jan	Määtilä AY Mäkinen	FI000001207190	4	Sulho	2007	100	68
DORSET								
1.	Westersträhle Mikael	Ollqvist Christer	FI000025105690	AU	Harry	2010	130	64
1.	Westersträhle Mikael	Väinölä Päivi	FI000025261253	F	FN. Jallis "Väinölä"	2012	130	34
3.	Westersträhle Mikael	Laine Peppi	FI000025105687	AU	Harald	2010	126	185
4.	Westersträhle Mikael	Punkka Altti	FI000025261259	F	FA. Jakob	2012	122	48
5.	Westersträhle Mikael	Harju Tuomo	FI000025105704	AU	AH.Hauki	2010	115	229
5.	Westersträhle Mikael	Hämäläinen Martti ja Väänänen Minna	FI000025188512	A	AH.likka "Väänänen"	2011	115	49
7.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025105665	A	AU.Hercules	2010	114	26
8.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025349655	U	UF. Kuri U-U-U-	2013	107	27
9.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000002190617	N	NH.Yrjö	2007	105	122
9.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025261182	A	AH Jalmari	2012	105	61
RYGJA								
1.	Fredin Viola ja Kalevi	Fredin Viola ja Kalevi	FI000025197219	F	FELIX	2011	115	23
2.	Fredin Viola ja Kalevi	Kovala Urpo	FI000002627847	F	Purtti	2009	114	23
3.	Fredin Viola ja Kalevi	Kovala Urpo	FI000025109718	F	Jytty	2012	112	26
4.	Kovala Urpo	Fredin Viola ja Kalevi	FI000025144626	DD		2011	106	41
5.	Fredin Viola ja Kalevi	Fredin Viola ja Kalevi	FI000025197201	A	BOND	2011	101	30
5.	Kovala Urpo	Kovala Urpo	DK001611700156	GD	Karsten	2009	101	26
7.	Fredin Viola ja Kalevi	Koro Juha	FI000025109692	C	CAIUS	2010	100	41

7b. Parhaat uuhet roduittain kasvuindeksin mukaan

Sijoitus	Jalostaja	Käyttötila vuonna 2014	EU-tunnus	Isälinja	Nimi	Synt.aika	Kasvuindeksi	4 kk jälk. lkm
SUOMENLAMMAS								
1.	Lääkkö Erkki ja Ritva	Lääkkö Erkki ja Ritva	FI000001014066	6		2009	138	5
1.	Lääkkö Erkki ja Ritva	Lääkkö Erkki ja Ritva	FI000020052283	18		2012	138	2
3.	Lääkkö Erkki ja Ritva	Lääkkö Erkki ja Ritva	FI000025249101	12		2011	137	2
4.	Lääkkö Erkki ja Ritva	Lääkkö Erkki ja Ritva	FI000025249116	12		2011	136	4
4.	Lääkkö Erkki ja Ritva	Lääkkö Erkki ja Ritva	FI000025249070	12		2011	136	4
4.	Lääkkö Erkki ja Ritva	Lääkkö Erkki ja Ritva	FI000025249092	12		2011	136	3
4.	Lääkkö Erkki ja Ritva	Lääkkö Erkki ja Ritva	FI000025249177	12		2011	136	1
8.	Lääkkö Erkki ja Ritva	Lääkkö Erkki ja Ritva	FI000025249147	12		2011	135	3
8.	Lääkkö Erkki ja Ritva	Lääkkö Erkki ja Ritva	FI000025249123	12		2011	135	3
9.	Lääkkö Erkki ja Ritva	Lääkkö Erkki ja Ritva	FI000025249072	12		2011	134	4
9.	Lääkkö Erkki ja Ritva	Lääkkö Erkki ja Ritva	FI000025249148	12		2011	134	3
9.	Lääkkö Erkki ja Ritva	Lääkkö Erkki ja Ritva	FI000025249120	12		2011	134	2
KAINUUNHÄRMÄS								
1.	Keränen Sirpa ja Esa	Keränen Sirpa ja Esa	FI000000782920		L.VANAMO	2006	128	5
1.	Virranniemi Silja	Virranniemi Silja	FI000025320920	A	Johonan Anniina	2013	128	2
3.	Neuvonen Kati	Neuvonen Kati	FI000025125842	T	Tuuli	2012	127	2
4.	Niemeläinen Pekka	Niemeläinen Pekka	FI000020052957	M.	Cecilia	2013	126	1
5.	Nivala Juhani	Raudaskoski Antti	FI000002658612	P	PAnki	2008	125	6
6.	Neuvonen Kati	Neuvonen Kati	FI000001606474		M.yömi	2007	124	7
7.	Neuvonen Kati	Neuvonen Kati	FI000002624060	M	M.Hilja	2008	123	9
7.	Neuvonen Kati	Neuvonen Kati	FI000001993365		M.Liini	2007	123	7
7.	Hokkanen Terhi	Hokkanen Terhi	FI000020049379	M	M.Maukas	2012	123	2
7.	Lahtinen Sofia ja Lahti Juh	Lahtinen Sofia ja Lahti Juh	FI000025309617		Hedelmä	2013	123	2
TEXEL								
1.	Ollqvist Christer	Ollqvist Christer	FI000000151355	L		2006	137	9
2.	Ollqvist Christer	Ollqvist Christer	FI000025119573	DK		2011	134	4
3.	Ollqvist Christer	Ollqvist Christer	FI000025188834	DK		2012	130	1
4.	Pohjasenaho Rauno ja Arja	Pohjasenaho Rauno ja Arja	FI000025125795	DK		2010	129	5
4.	Ollqvist Christer	Ollqvist Christer	FI000001313071	M		2008	129	4
6.	Ollqvist Christer	Ollqvist Christer	FI000025188849	DK		2012	128	2
7.	Ollqvist Christer	Ollqvist Christer	FI000025119578	DK		2011	126	5
7.	Ollqvist Christer	Ollqvist Christer	FI000025188836	DK		2012	126	3
9.	Ollqvist Christer	Ollqvist Christer	FI000025188848	DK		2012	125	3
9.	Pohjasenaho Rauno ja Arja	Pohjasenaho Rauno ja Arja	FI000025460411	DAF		2013	125	1
OXFORD DOWN								
1.	Sirola Outi	Sirola Outi	FI000001284663	C	Cici	2008	133	4
2.	Enberg Hannele	Enberg Hannele	FI000002365426	A	JASMIN	2009	126	7
3.	Enberg Hannele	Enberg Hannele	FI000025259815	A	NADIE	2012	124	1
4.	Salonen Marjatta	Vikström Markku	FI000001061530		Kaunotar	2007	122	4
4.	Enberg Hannele	Enberg Hannele	FI000002366111	M	KICKI	2010	122	2
6.	Enberg Hannele	Enberg Hannele	FI000002365688	D	JUTTA	2009	121	7
7.	Sirola Outi	Hankilanoja Juha	FI000025028049	C	Cindy	2009	120	9
7.	Suontausta Katja ja Ruopsa Pasi	Suontausta Katja ja Ruopsa Pasi	FI000020048855	M	Molly	2012	120	1
9.	Sirola Outi	Sirola Outi	FI000000697044	D	Ilta	2006	119	10
9.	Sirola Outi	Sirola Outi	FI000025028055	C	Cynthia	2009	119	8
9.	Sirola Outi	Rosvall Heli	FI000025202437	A	Adeliina	2011	119	4
9.	Enberg Hannele	Enberg Hannele	FI000025259816	A	NADIRA	2012	119	1
AHVENANMAANLAMMAS								
1.	Sikka Katja	Sikka Katja	FI000025193563	1	Ibabe b	2011	131	2
2.	Launo Mikko ja Toivonen Nina	Launo Mikko ja Toivonen Nina	FI000025103343		Ketzia	2010	128	4
3.	Launo Mikko ja Toivonen Nina	Launo Mikko ja Toivonen Nina	FI000025210158	7	Selma	2011	126	1
4.	Sikka Katja	Sikka Katja	FI000025070782	1	lines b	2011	122	2
5.	Sikka Katja	Sikka Katja	FI000025095534		H b	201	121	1
6.	Häggbloom Maija och Jan	Sikka Katja	FI000000374244		Jutta	2006	120	3
6.	Sikka Katja	Sikka Katja	FI000025095543	1	Hjördis b	2010	120	2
8.	Sikka Katja	Sikka Katja	FI000025193484	2	Indiana b	2011	119	3
9.	Sikka Katja	Sikka Katja	FI000025095528	1	Hertta e	2010	118	6
9.	Sikka Katja	Sikka Katja	FI000025193535	2		2011	118	3
9.	Sikka Katja	Sikka Katja	FI000025095516	1	Heluna d	2010	118	2
9.	Sikka Katja	Sikka Katja	FI000025193570	1		2011	118	2
9.	Sikka Katja	Sikka Katja	FI000025095608			2010	118	1
9.	Sikka Katja	Sikka Katja	FI000025193566	1	Isildur g	2011	118	1

DORSET								
1.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI00002190439	A	AU. Audrey	2008	129	9
2.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025105596	A	AU. Hiikka	2010	128	6
3.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025261104	F	FA. July	2012	125	1
4.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025105582	A	AH. Henna	2010	123	4
4.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025261118	U	UN. Jimelda	2012	123	1
6.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025105583	A	AH. Hilma	2010	122	5
7.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025105579	A	AU. Helvi	2010	121	7
8.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025105575	A	AN. Helmi	2010	120	5
9.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025105572	A	AU. Hellevi	2010	119	4
10.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025105624	A	AN. Hallie	2010	118	5
10.		Westersträhle Mikael	FI000011049824		UD.	2006	118	4
10.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025261048	F	FA. Jenna	2012	118	2
10.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025261109	F	FA. Janna	2012	118	2
10.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025261103	F	FA. June	2012	118	1
RYGJA								
1.	Kovala Urpo	Kovala Urpo	FI000025144636	DD	Lone	2011	128	3
2.	Kovala Urpo	Kovala Urpo	FI000025048543	E	Ea	2010	122	3
3.	Kovala Urpo	Kovala Urpo	FI000025048493	C	Lillan II	2009	119	6
3.	Kovala Urpo	Kovala Urpo	FI000025297293	DD	Tove	2012	119	1
5.	Kovala Urpo	Kovala Urpo	FI000025144623	DD	Mona	2011	116	2
6.	Fredin Viola ja Kalevi	Fredin Viola ja Kalevi	FI000001660038	C	Miina	2008	115	6
6.	Kovala Urpo	Kovala Urpo	FI000025144572	GD	Gudrun	2011	115	3
8.	Fredin Viola ja Kalevi	Äijälä Hanna ja Virtanen Jouni	FI000025276708	B	Hilja	2012	114	2
9.	Fredin Viola ja Kalevi	Fredin Viola ja Kalevi	FI000002627957	C	Silja	2009	113	4
9.	Kovala Urpo	Kovala Urpo	FI000025144614	DD	Sanne	2011	113	2
9.	Kovala Urpo	Kovala Urpo	520246	E		2007	113	1

Kiinnostuitko hittilistapässeistä?

Jalostusarvon ennusteiden eli BLUP-indeksien valossa maan parhaiksi rankatut pässit ja uuhet on listattu näillä sivuilla. Kiinnostuitko niiden suvuista? Tai haluaisitko ehkä ostaa hittilistan ykköspässin tai sen pojan?

Huippupässejä voi testiparittaa tilan uuhille WebLampaan Sukutaulu-näytöllä. Ohjelma näyttää sukusiitosasteiden lisäksi pässin tuotostiedot sekä sähköisen sukupuun.

Lisää huippupässejä ja -uuhia on tarjolla verkossa. Hittilistojen laajat versiot on julkaistu Suomen Lammasyhdistyksen verkkosivuilla Jalostus-osiossa. Uuhien ja pässien listoja ristiinlukemalla voi onnistua räätälöimään itselleen unelmayhdistelmän seuraavaksi isäpässiksi.

KÄÄNNÄ

Lampaankerinnän SM-kilpailut Tampere 26.9.2015

Paikka: Tallipiha, Kuninkaankatu 4,
33210 Tampere, www.tallipiha.fi

Järjestäjä:
Pirkanmaan Lammaskerho

Lisätietoja elokuussa:
www.lammasyhdistys.fi

Yhteydenotot: Anu Tuomola,
anu.tuomola@ahlman.fi

Kuva: Pia Parikka

Taulukko 8a. Parhaat uuhet roduttain lihantuotantoindeksin (väh. 100) mukaan

Sijoitus	Jalostaja	Käyttötila vuonna 2014	EU-tunnus	Isä-linja	Nimi	Synt.aika	Indeksit			Jälk.lkm
							Lihan-tuotanto	Lihak-kuus	Elävä-EUROP	
SUOMENLAMMAS										
1.	Rahkala Sanna	Rahkala Sanna	FI000025274024	6	Jatta	2012	136	127	121	1
2.	Lihasan Säätiö	Lihasan Säätiö	FI000025091902	21		2010	130	126	120	1
2.	Alamikkotervo Ari ja Johanna	Alamikkotervo Ari ja Johanna	FI000025105304	43	Hertta	2010	130	127	144	7
4.	Parikka Pia ja Anssi	Koro Juha	FI000025522339	6	Parikan Hellu	2014	129	130	121	1
5.	Väinölä Päivi	Väinölä Päivi	FI000025476509	43		2014	128	114	108	1
6.	Pelson vankila	Pelson vankila	FI000025101148	34		2010	127	106	109	1
6.	Kajander Tony ja Kati	Kajander Tony ja Kati	FI000025526456	67	perkkiön	2014	127	122	109	1
6.	Havia Simo	Havia Simo	FI000025334057	21		2014	127	125	121	1
6.	Parikka Pia ja Anssi	Parikka Pia ja Anssi	FI000025482394	6	Parikan Helena	2014	127	127	126	1
10.	Parikka Pia ja Anssi	Parikka Pia ja Anssi	FI000025482411	6	Parikan Henrietta	2014	126	118	123	1
10.	Parikka Pia ja Anssi	Koro Juha	FI000025522420	6	Parikan Hempukka	2014	126	122	120	1
10.	Lihasan Säätiö	Lihasan Säätiö	FI000025309201	3		2013	126	138	120	1
10.	Lihasan Säätiö	Lihasan Säätiö	FI000025091909	21		2010	126	124	113	2
KAINUUNHARMAS										
1.	Iso-Junno Hannu, Pirjo	Iso-Junno Hannu, Pirjo	FI000025182719			2011	135	142	110	1
2.	Helasmo Jonna	Helasmo Jonna	FI000025530379	P	Pietilän Laura	2014	133	132	118	1
3.	Leppänen Helinä	Leppänen Helinä	FI000025499434		Blondi	2014	131	123	107	1
4.	Jaakkola Liisa ja Aleks	Helasmo Jonna	FI000025286689	I	I.Ohraniemen Kaura	2013	129	130	123	1
5.	Hokkanen Terhi	Lehtonen Tero ja Sirpa	FI000020049359	T	Aholan T.Olla	2012	127	114	112	1
5.	Iso-Junno Hannu, Pirjo	Iso-Junno Hannu, Pirjo	FI000025500407	T		2014	127	121	119	1
5.	Leppänen Helinä	Jaakola Sari	FI000025499408	P	Noittaaan Äkkinäinen	2014	127	121	116	1
5.	Neuvonen Kati	Neuvonen Kati	FI000001606513		M.Yritys	2007	127	109	108	2
5.	Laide Marja-Leena	Hokkanen Terhi	FI000000616504		R. Olivia	2007	127	113	111	2
5.	Iso-Junno Hannu, Pirjo	Iso-Junno Hannu, Pirjo	FI000025272621			2012	127	131	109	2
TEXEL										
1.	Pohjasenaho Rauno ja Arja	Pohjasenaho Rauno ja Arja	FI000025460360	DAF		2013	130	134	133	1
1.	Pohjasenaho Rauno ja Arja	Pohjasenaho Rauno ja Arja	FI000002028598	DK		2007	130	121	117	11
3.	Pohjasenaho Rauno ja Arja	Pohjasenaho Rauno ja Arja	FI000025303199	DJ		2012	126	121	124	1
3.	Pohjasenaho Rauno ja Arja	Pohjasenaho Rauno ja Arja	FI000025460364	DAF		2013	126	128	127	1
3.	Pohjasenaho Rauno ja Arja	Pohjasenaho Rauno ja Arja	FI000025554371	DN		2014	126	129	124	1
6.	Pohjasenaho Rauno ja Arja	Pohjasenaho Rauno ja Arja	FI000025554334	DN		2014	125	113	113	1
6.	Pohjasenaho Rauno ja Arja	Pohjasenaho Rauno ja Arja	FI000025460411	DAF		2013	125	113	113	1
6.	Pohjasenaho Rauno ja Arja	Pohjasenaho Rauno ja Arja	FI000025554343	DAF		2014	125	115	111	1
6.	Ollqvist Christer	Ollqvist Christer	FI000025335892	DB		2013	125	117	111	1
6.	Pohjasenaho Rauno ja Arja	Pohjasenaho Rauno ja Arja	FI000025554356	DN		2014	125	122	118	1
6.	Pohjasenaho Rauno ja Arja	Pohjasenaho Rauno ja Arja	FI000025460353	DAF		2013	125	123	119	1
OXFORD DOWN										
1.	Enberg Hannele	Enberg Hannele	FI000025259778	B	MARCHI	2012	130	125	106	3
2.	Sirola Outi	Sirola Outi	FI000025202541	D	Doora	2012	129	125	117	1
2.	Enberg Hannele	Enberg Hannele	FI000002365426	A	JASMIN	2009	129	112	94	7
4.	Sirola Outi	Sirola Outi	FI000025202525	C	Sera	2012	127	127	113	1
5.	Sirola Outi	Sirola Outi	FI000025292897	F	Fine	2012	126	118	113	2
5.	Enberg Hannele	Enberg Hannele	FI000002365730	CI	JAMBALAY	2009	126	113	109	3
5.	Sirola Outi	Sirola Outi	FI000001284663	C	Cici	2008	126	103	92	4
8.	Helttunen Saija	Helttunen Saija	FI000025487867	M	Korpiktraan Medde	2014	125	114	111	1
8.	Sirola Outi	Sirola Outi	FI000025346916	M	Marli	2013	125	117	112	1
8.	Sirola Outi	Sirola Outi	FI000025104708	G	Girl	2011	125	120	103	3
8.	Sirola Outi	Sirola Outi	FI000025104590	D	Dora	2010	125	131	118	4
AHVENANMAANLAMMAS										
1.	Aholaidan tila	Aholaidan tila	FI000025042652	4	Aholaidan ELISABET	2012	120	125	119	2
1.	Aholaidan tila	Aholaidan tila	FI000002374035		Tamara	2008	120	112	100	9
3.	Aholaidan tila	Aholaidan tila	FI000025492471	5	Aholaidan INGRID	2014	119	118	117	1
3.	Aholaidan tila	Aholaidan tila	FI000025492474	5	Aholaidan ISLA	2014	119	128	124	1
5.	Sikka Katja	Sikka Katja	FI000025193563	1	Ibabe b	2011	117	98	89	1
6.	Aholaidan tila	Aholaidan tila	FI000025042642	4	Aholaidan AURORA	2011	116	122	102	4
7.	Aholaidan tila	Aholaidan tila	FI000025042657	4	Aholaidan HEN-RIETTA	2013	114	121	93	1
7.	Sikka Katja	Sikka Katja	FI000025095517	1	Harri d	2010	114	106	103	2
9.	Sikka Katja	Sikka Katja	FI000002280103	1	Aisakell d	2008	113	105	103	1
10.	Määtilä AY Mäkinen	Määtilä AY Mäkinen	FI000025205713	3	Alku	2011	112	106	102	1
10.	Aholaidan tila	Aholaidan tila	FI000025042655	4	Aholaidan HUNAJA	2013	112	107	81	1

DORSET										
1.	Westersträhle Mikael	Westersträhle M.	FI000025261101	F	FU. Jaiili	2012	126	126	118	1
1.	Westersträhle Mikael	Westersträhle M.	FI000025105579	A	AU. Helvi	2010	126	116	103	7
3.	Westersträhle Mikael	Westersträhle M.	FI000025261048	F	FA. Jenna	2012	125	115	109	2
4.	Westersträhle Mikael	Westersträhle M.	FI000025105583	A	AH. Hilma	2010	124	111	105	3
4.	Westersträhle Mikael	Westersträhle M.	FI000025105596	A	AU. Hiikka	2010	124	103	87	6
6.	Westersträhle Mikael	Westersträhle M.	FI000025261100	F	FA. Johanna	2012	123	120	114	1
6.	Westersträhle Mikael	Westersträhle M.	FI000025105575	A	AN. Helmi	2010	123	109	97	3
8.	Westersträhle Mikael	Westersträhle M.	FI000025261118	U	UN. Jimelda	2012	122	109	87	1
9.	Westersträhle Mikael	Westersträhle M.	FI000025261104	F	FA. July	2012	121	103	105	1
10.	Westersträhle Mikael	Westersträhle M.	FI000025500690	U	UA. Leenu	2014	119	106	96	1
10.	Westersträhle Mikael	Westersträhle M.	FI000025500691	U	UA. Liinu	2014	119	105	95	1
10.	Westersträhle Mikael	Westersträhle M.	FI000025349827	U	UA. Kaya	2013	119	109	102	1
10.	Westersträhle Mikael	Westersträhle M.	FI000025500758	U	UN. Laica	2014	119	113	100	1
10.	Westersträhle Mikael	Westersträhle M.	FI000025261125	F	FA. Jaana	2012	119	112	105	2
RYGJA										
1.	Kovala Urpo	Kovala Urpo	FI000025453677	C		2014	126	114	114	1
1.	Kovala Urpo	Kovala Urpo	FI000025144583	GD	Gitte	2012	126	119	109	1
1.	Kovala Urpo	Kovala Urpo	FI000025144636	DD	Lone	2011	126	107	102	2
4.	Kovala Urpo	Kovala Urpo	FI000025453710	GD		2014	124	112	114	1
5.	Kovala Urpo	Kovala Urpo	FI000025297320	F		2013	122	91	92	1
5.	Kovala Urpo	Kovala Urpo	FI000025453633	A		2014	122	112	97	1
7.	Äijälä Hanna ja Virtanen Jouni	Äijälä Hanna ja Virtanen Jouni	FI000025346517	C	Lollipop	2014	121	118	108	1
7.	Fredin Viola ja Kalevi	Äijälä Hanna ja Virtanen Jouni	FI000025109728	DD	Daisy	2012	121	128	118	2
7.	Kovala Urpo	Kovala Urpo	FI000025144572	GD	Gudrun	2011	121	106	104	3
10.	Kovala Urpo	Kovala Urpo	FI000025453614	B		2014	120	103	100	1
10.	Fredin Viola ja Kalevi	Fredin Viola ja Kalevi	FI000001660038	C	Miina	2008	120	107	100	2
10.	Kovala Urpo	Kovala Urpo	FI000025048543	E	Ea	2010	120	103	95	5

KÄÄNNÄ

Sikiävä suomenlammas on yhä maamme suosituin lammasrotu.

Taulukko 8b. Parhaat pässit roduittain lihantuotantoindeksin (väh. 100) mukaan (väh. 20 jälk.)

Sijoitus	Jalostaja	Käyttötila vuonna 2014	EU-tunnus	Isä-linja	Nimi	Synt. aika	Indeksit			Jälk. lkm
							Lihan-tuotanto	Lihak-kuus	Elävä-EUROP	
SUOMENLAMMAS										
1.	Lääkkö Erkki ja Ritva	Rahkala Sanna	FI000025088702	6	Rantamaan Alvari	2010	135	105	107	30
2.	Heltelä Sari	Väinölä Päivi	FI000025239857	43	ASKOLAN JYSKY	2012	133	122	123	27
3.	Vilkman Erkki	Parikka Pia ja Anssi	FI000025206125	6	Majuddin Ventti	2012	126	124	125	99
4.	Tiitola Mikko	Havia Simo	FI000025451194	21	Kylä-Tiitolan Heka	2013	125	126	119	76
5.	Lhasulan Säätio	Lhasulan Säätio	FI000002517106	21	Eikka	2009	124	95	92	45
6.	Lhasulan Säätio	Lhasulan Säätio	FI000002514714	21	Alvari - 21 Lhasula	2008	122	115	110	126
7.	Lhasulan Säätio	Santanen Timo ja Seikku Outi	FI000025309167	1	1. Lhasulan Konsta	2013	120	118	112	35
7.	Lhasulan Säätio	Tiitola Mikko	FI000025092113	21	jooseppi	2011	120	109	106	171
9.	Lhasulan Säätio	Parikka Pia ja Anssi	FI000025309093	4	Keisari - 4 Lhasula	2013	118	104	112	48
9.	Miikkulainen Sami ja Riikka	Havia Simo	FI000025183267	21	Mäkitalon Jiril	2012	118	109	102	58
9.	Keränen Sirpa ja Esa	Leppänen Helinä	FI000025085555	7	RAMBO	2009	118	113	126	111
10.	Kajander Tony ja Kati	Parikka Pia ja Anssi	FI000025109901	30	Perkkiön Carma	2010	116	107	119	139
KAINUUNHARMAS										
1.		Leppänen Helinä	FI000025190866	P	Pelson Pommi	2012	121	115	108	62
1.	Keränen Sirpa ja Esa	Jaakola Sari	FI000025136101	T	Arvilan Tuhti	2010	121	110	116	118
3.	Leppänen Helinä	Helasmo Jonna	FI000025213808	P	Noittaa Sepeli	2011	118	116	116	24
4.	Männistö Paula	Männistö Paula	FI000025074595	L	LATE	2009	117	102	104	33
5.	Lohva Niina	Mikkonen Anja	FI000025269476	M	Lahtelan Cumma	2013	116	100	116	23
6.	Iso-Junno Hannu, Pirjo	Hokkanen Terhi	FI000025034159	M	M. Hiekka	2010	115	105	110	35
7.	Jaakola Sari	Niemeläinen Pekka	FI000025238772	R	R. Herrakunnan Jemi	2012	114	103	101	28
8.	Leppänen Helinä	Jaakola Sari	FI000025076484	A	A. Noittaa Organza	2010	113	113	126	46
9.	Pelson vankila	Kupsala Sakari	FI000002267825	A	A. Pelson Antti	2009	110	97	100	101
10.	Leppänen Helinä	Pelson vankila	FI000025213835	T	Noittaa Suki	2011	109	111	119	39
10.	Sulonen Anne	Leppänen Helinä	FI000000271761	P	Pertti	2005	109	101	106	96
10.	Pelson vankila	Leppänen Helinä	FI000025190653	A	Pelson Harmi	2011	109	112	103	107
TEXEL										
1.	Pohjasenaho Rauno ja Arja	Pohjasenaho R. ja A.	FI000025303145	DAF	Mikki	2012	133	119	122	29
2.	Ahola Veli	Pohjasenaho R. ja A.	FI000025099204	DAF	DA Pablo	2011	123	124	122	142
3.	Mikkonen Sarita	Äijälä Hanna ja Virtanen Jouni	FI000025099937	DB	Bankboy	2010	117	114	98	38
4.	Mikkonen Sarita	Ollqvist Christer	FI000025200640	DB	Playboy	2012	115	112	104	27
4.	Varis Antero	Ollqvist Christer	FI000000938046	DK	Riku	2006	115	100	104	77
6.	Näykki Lasse	Näykki Lasse	FI000025284989	DJ		2012	113	105	98	22
6.	Kiiski Paula	Näykki Lasse	FI000020045404	DEP	Makke Prellu	2012	113	107	106	24
6.	Kiiski Paula	Näykki Lasse	FI000020045407	DBV	Masa Prellu	2012	113	118	103	32
9.	Leinonen Lauri	Kiiski Paula	DK008485500668	DB	Danske Bank	2006	112	118	110	42
10.	Ahola Veli	Ollqvist Christer	FI000025023949	DV	Tomkil	2010	110	112	123	44
OXFORD DOWN										
1.	Sirola Outi	Enberg Hannele	FI000025202447	B	PANTHER	2011	117	119	112	30
2.	Enberg Hannele	Suontausta Katja ja Ruopasa Pasi	FI000025259894	CI	MAKEPEACE	2012	113	110	122	21
2.	Sirola Outi	Helttunen Saija	FI000025292945	F	Sirolan Fox	2012	113	108	108	32
2.	Salonen Marjatta	Sirola Outi	FI000002023603	F	Frodo	2009	113	115	111	136
5.	Sirola Outi	Sirola Outi	LV039000332504	N	Kindo	2012	109	102	109	94
6.	Enberg Hannele	Enberg Hannele	FI000002367330	M	JONAS	2009	108	96	94	54
7.	Sirola Outi	Enberg Hannele	FI000025028085	B	BART	2009	106	105	99	22
7.	Sirola Outi	Sirola Outi	FI000025028115	A	Aatu	2009	106	107	102	70
9.	Sirola Outi	Sirola Outi	FI000025202465	B	Babar	2011	102	112	104	29
DORSET										
1.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025105665	A	AU.Hercules	2010	117	108	99	26
2.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025349655	U	UF. Kuri U-U-U-	2013	111	101	92	26
3.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025349673	A	AZ. POIKA U-U U-	2013	110	110	108	35
4.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025261197	A	AF.Jazz	2012	107	107	102	45
5.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000002190617	N	NH.Yrjö	2007	105	104	102	86
6.	NULL	Westersträhle Mikael	FI000000704380	U	UH.Wagner	2006	101	97	88	34
RYGJA										
1.	Kovala Urpo	Kovala Urpo	DK001611700156	GD	Karsten	2009	121	114	111	24
2.	Fredin Viola ja Kalevi	Fredin Viola ja Kalevi	FI000025197201	A	BOND	2011	117	114	109	20
3.	Fredin Viola ja Kalevi	Fredin Viola ja Kalevi	FI000025197219	F	FELIX	2011	102	78	78	21

Taulukko 9. Tilojen tuotostiedot v. 2014, paremmuusjärjestys 6 viikon karitsatuotosten perusteella (yli 2-vuotiaat uuhet)

Sijoitus	Tila	Tuotos- uuhia, kpl	Karit- soineita uuhia, kpl	Karitsointi- kertoja	Synt. karit- soita, kpl	Eloon karit- soita, kpl	Karitsa- tuotos/ uuhi, kg	6 vko paino, kg
KATRASKOKO: 10-29 YLI 2-VUOTIASTA TUOTOSUUHTA								
1.	Kärkkäinen Jari-Matti ja Eija	10	10	10	32	32	49	17
2.	Lintunen Ann-Mari	29	29	29	104	90	45	14
2.	Manninen Riikka	13	13	13	34	32	45	18
4.	Ruokonen Jani	18	18	19	46	46	44	19
5.	Seestan Kartano	15	15	15	49	46	42	14
6.	Hoffström Joakim	21	21	21	58	58	40	14
7.	Kurtti Johanna	10	10	10	26	24	38	16
8.	Sjöblom Dick	25	25	25	68	68	37	13
9.	Nevalainen Heidi	10	10	10	27	27	36	13
9.	Tammi Katja	19	19	19	54	48	36	14
KATRASKOKO: 30-49 YLI 2-VUOTIASTA TUOTOSUUHTA								
1.	Turu Anu ja Harri	32	32	47	124	113	47	15
2.	Punkka Altti	44	44	62	156	139	41	16
2.	Sjöberg Maria	32	32	36	100	95	41	15
4.	Balk Raija	41	41	41	96	90	36	16
5.	Aho Hannele	38	38	39	108	94	35	16
5.	Ohukainen Jari	36	36	36	90	88	35	14
7.	Enberg Hannele	39	39	40	63	62	32	20
7.	Fredin Viola ja Kalevi	48	48	50	98	97	32	17
9.	Kangasvieri Mika ja Mattila Marianne	45	45	46	116	110	31	13
10.	Niemeläinen Pekka	32	32	32	85	81	30	13
10.	Hynninen Katariina	39	39	41	111	106	30	13
KATRASKOKO: 50-99 YLI 2-VUOTIASTA TUOTOSUUHTA								
1.	Parikka Anssi ja Pia	69	69	95	248	214	42	15
1.	Jalonen Anni	59	59	81	202	180	42	14
3.	Perälä Petteri ja Tuija	77	77	80	239	204	37	14
4.	Ahola Veli	95	95	98	150	149	35	26
4.	Marjala Tuula	62	62	62	187	170	35	13
4.	Sorsa Ritva	61	61	63	198	170	35	13
7.	Lääkkö Erkki ja Ritva	99	99	99	239	203	34	17
7.	Lohva Niina	68	68	69	174	162	34	14
7.	Krannila Juha	51	51	53	161	146	34	13
7.	Ingo Henrik	71	71	73	199	176	33	17
10.	Kotilainen Annaelina	66	66	74	212	157	33	15
10.	Åström Anna-Maria	70	70	70	224	187	33	13
KATRASKOKO: VÄHINTÄÄN 100 YLI 2-VUOTIASTA TUOTOSUUHTA								
1.	Ollqvist Christer	121	121	131	305	281	40	18
2.	Laine Peppi	121	121	121	272	266	39	18
3.	Havia Simo	121	121	123	334	310	38	15
4.	Hokkanen Terhi	125	125	129	350	327	37	15
4.	Westerstråhle Mikael	174	174	177	391	367	37	17
6.	Alamikkotervo Ari ja Johanna	101	101	107	303	269	35	14
7.	Pelson vankila	102	102	116	355	263	32	15
8.	Väinölä Päivi	161	161	179	446	423	31	15
8.	Rissanen Matti	195	195	201	399	371	31	17
9.	Sirola Outi	151	151	160	273	247	29	18

Työaika ei tahdo riittää tilakoon kasvaessa

Monen lammastilan haaste on käytettävissä oleva työaika, erityisesti tilakokojen kasvaessa. Lammastiloilla on perinteisesti hyödynnetty vanhoja rakennuksia, joissa työnteko voi olla hankalaa ja aikaa vievää. Karelia-ammattikorkeakoulun opinnäytetyössä ”Työn tehokkuus ja työmenetelmät lampoloissa” tutkittiin lampureiden työaikaa ja -menetelmiä.

Sari Kotivirta

Karelia-ammattikorkeakoulu
Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma
4. vuosikurssi

Tutkimuksen mukaan lampaanhoitoon kului keskimäärin aikaa 43 sekuntia päivässä eläintä kohden sisäruokintakaudella ja sesonkien ulkopuolisena aikana. Siirtyminen paikasta toiseen lohkaisi vajaa kolmasosan työpäivän kokonaisajasta, 27 prosenttia. Lampaanhoidon arkirutiineista eniten aikaa vei eläinten ruokinta. Työmenetelmien koneellistaminen vähensi työn kuormittavuutta, mutta ei aina nopeuttanut työn tekoa. Sesonkitöistä karitsointiaika kasvatti lammastilan työmäärää noin viisinkertaiseksi.

Tutkimuksen toteutus

Työaikatutkimus tehtiin viidellä eri lammastilalla sisäruokintakaudella (marras-tammikuu) ja sesonkien ulkopuolisena aikana. Yhden päivän työtehtävät tallennettiin videokameralla. Videokuvasta laskettiin eri työvaiheisiin kulunut aika ja tiedot koostettiin Excel-taulukkoon, jotta aineistosta saatiin vertailukelpoinen eri tilojen kesken. Lampureiden taustatiedot ja arviot sesonkityön määrästä kerättiin haastattelulomakkeen avulla. Työn toimeksiantaja oli Työtehoseura TTS.

Välimatkat ja työmenetelmät ratkaisevia kokonaistehokkuudessa

Työpäivien pituudessa on havaittavissa suuria eroja tilojen välillä, mutta kun kokonaistyöajan suhteutti eläinmäärää kohden, erot tasoittuvat. Tilojen kokonaistyöaikojen keskiarvo eläintä kohden oli 43 sekuntia. Pie-

nin kokonaistyöaika oli 35 sekuntia ja suurin 53 sekuntia eläintä kohden.

Kokonaistyöajan tuloksia vertailtaessa tehokkaimmat tilat olivat eläinmäärältään suurin ja eniten koneellistettu tila sekä eläinmäärältään pienin ja käsityövaltaisin tila. Tehottomin oli tila, jolla oli pitkät välimatkat lampoloiden välillä sekä käsityövaltainen tila, jossa eläimet olivat yhdessä rakennuksessa. Työn kokonaistehokkuutta ei voida arvioida esimerkiksi käytettyjen koneiden määrän perusteella, vaan työmenetelmillä ja -ympäristöllä on vaikutuksensa kokonaistehokkuuteen.

Ruokinta aikaa vievää arkirutiini

Ruokintakerrat vaihtelivat tiloilla 1–2 kertaan päivässä. Nopeimmin ruokinnasta suoriutui tutkimuksen toinen aperuokintatila, joka ruokki eläimet kaksi kertaa päivässä sekä tila, joka ruokki eläimet kerran päivässä ja hyödynsi ruokinnassa paalisyyttöä. Eniten aikaa kului käsityövaltaisilla tiloilla, joilla eläimet ruokittiin kaksi kertaa päivässä. Aperuokinta ei merkittävästi nopeuttanut rehun jakoa tässä tutkimuksessa, sillä apetta jaettiin

päivittäin tai kaksi kertaa päivässä ja appeen jako sisälsi käsityötä.

Kuivitus vei vähiten aikaa tilalla, joka hoiti kuivituksen käsityönä hangoilla ja eniten aikaa kului tilalla, joka käytti paalisilppuria. Tuloksen perusteella koneen käyttö ei automaattisesti lisää tehokkuutta. Koneellinen kuivitus on eläinmäärään suhteutettuna hitaampaa kun eläimiä on vähemmän ja silloin, kun kuivittaessa joudutaan siirtymään eri rakennusten välillä.

Suuret erot siirtymissä

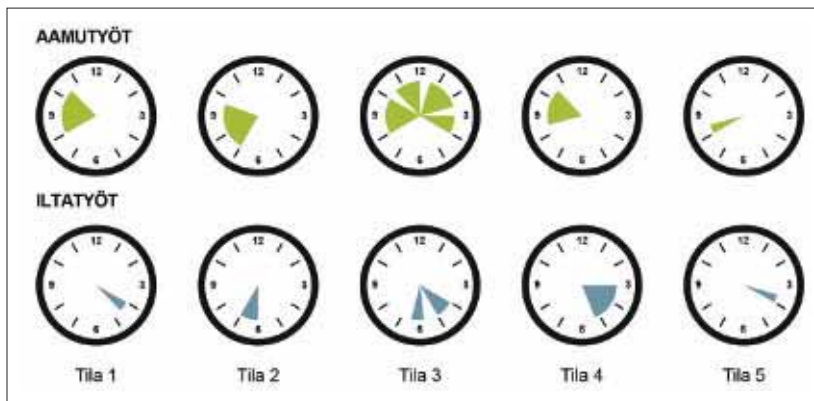
Siirtymäaikoihin vaikutti eniten tilan olosuhteet – kuinka kaukana eri eläinryhmät olivat toisistaan. Siirtymäaikoja voisi monella tilalla pienentää järkeistämällä työrutiineja niin, ettei edestakaisin kävelyä/ajelua synny. Siirtymäajat työtehtävien sisällä olivat erilaisia. Ruokinnassa rehunjaon ja siirtymien suhde oli keskimäärin tasoissa: siirtymät veivät keskimäärin vajaa puolet (47 %) työajasta. Kuivituksessa siirtymiin kului keskimäärin kolmasosa (33 %) työajasta ja veden jakamiseen ja juomakaukaloiden puhdistamiseen kului eniten siirtymistä, noin 75 prosenttia työajasta.

”Ruokintaan kului eniten aikaa käsityövaltaisilla tiloilla, jotka ruokkivat eläimet kaksi kertaa päivässä.”

LAMPURIN TYÖAIKA SISÄRUOKINTAKAUDELLA

- lampaanhoitoon kului aikaa 43 s/eläin/päivä (sesonkien ulkopuolinen aika)
- siirtymäajat veivät noin 27 % kokonaistyöajasta
- työläintä eläinten ruokinta
- karitsointiaika kasvattaa lammastilan työmäärää noin viisinkertaiseksi
- tehokas työskentely sisäruokintakaudella ja sesongin ulkopuolella ei lyhentänyt työpäivän pituutta karitsointiaikana

Työpäivien pituus viidellä eri lammastilalla

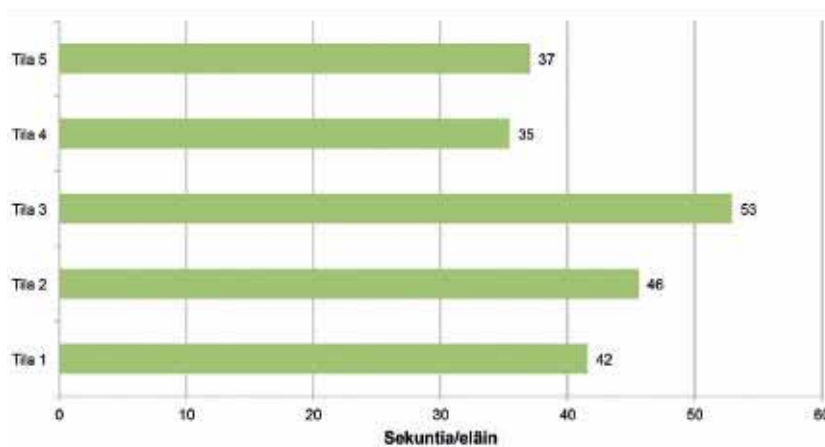
”Karitsointiaikana suurin työmenekki oli kaksinkertainen alhaisimpaan työmenekkiin verrattuna.”

Sesonkiaikaisia työmenetelmiä kehitettävä

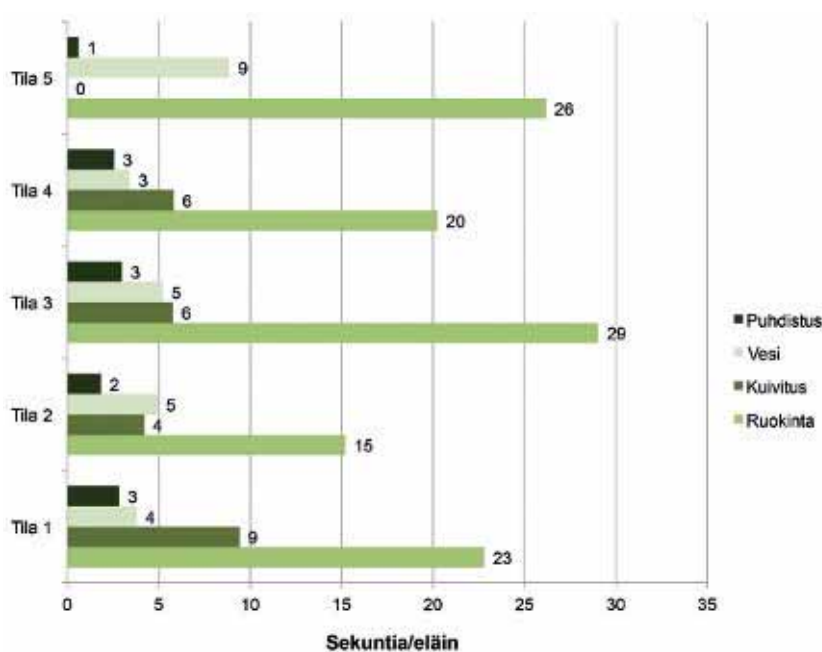
Tutkimus kartoitti sesonkitöitä haastattelujen kautta ja niistä selvisi, että arkirutiineissa tila voi olla ajankäytön suhteen tehokas, mutta tilanne voi muuttua sesongin aikana. Tutkimuksen tehokkain tila kokonaistyöajassa menestyi heikoimmin karitsointisesonkien työajoissa – tilan työpäivät olivat pisimpiä ja sesonkeja useimmin. Tilojen vuosittaisen karitsointityön määrä vaihteli 2,1–4,2 tuntia eläintä kohden, eli suurin työmenekki oli kaksinkertainen alhaisimpaan työmenekkiin verrattuna.

Kerintätyön määrä vuodessa eläintä kohden oli pienintä tiloilla, jotka käyttivät rahtikeritsijää ja vuosittaiset kerintään kulutetut ajat vaihtelivat 4–18 min/eläin. Tutkimuksen mukaan tehokkainta olisi käyttää rahtikeritsijää.

Kokonaistyöaika eläintä kohden

Työaikamenekki eläintä kohden arkirutiineissa

Jatkotutkimusta tarvitaan

Tutkimuksen tärkein anti on antaa yleistä vertailutietoa esimerkiksi kokonaistyöajasta eläintä kohden jatkotutkimusta varten. Lampaanhoidon on sesonkivaltaista työtä ja siten eri sesongit tulisi tutkia tarkemmin läpi. Työvaiheiden tutkiminen karitsointiaikana olisi erittäin tärkeää, jotta saadaan selville kaikista työtehtävien sesongin ongelmakohdat. Lisäksi tulisi vertailla laidunkauden aikaista työmäärää suhteessa sisäruokintakauden työaikoihin. Työmäärä vähenee laidunkaudella, mutta olisi tärkeää selvittää tämän sesongin työhuiput tai ongelmatilanteet, jolloin työmäärä saattaa kasvaa. Kaikkia eri sesonkeja tarkastelemalla erikseen ja tarkemmin saataisiin oikeampi kokonaiskuva lammastilan vuosittaisesta työmäärästä.

Opinnäytetyö luettavissa verkossa:
urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201504244915

”Veden jakamiseen ja juomakaukaloiden puhdistamiseen käytetystä ajasta kolme neljäsosaa oli siirtymistä eli kävelyä vesipisteeltä toiselle.”

Säännöllinen tehokas märehminen kertoo pötsin toimivan oikein.

Pötsi pöhisemään tukihoidolla

Olipa kyseessä yksinkertainen pötsihäiriö, tai joko akuutti tai krooninen pötsiasidoosi, hoito kannattaa aloittaa heti ensioireiden ilmetessä. Vapaakaupan pötsilääkkeiden lisäksi tehokkaita aineita löytyy myös jokaisesta kotitaloudesta.

Eila Pennanen

Märehtijän pötsi tarjoaa pötsimikrobistolle optimaaliset olosuhteet pH:n ollessa 6,0 ja 6,3 välillä. Väkirehun syömisen jälkeen pH:n alemista tapahtuu noin parin tunnin ajan ja se palautuu lähes syömistä edeltävälle tasolle noin kuuden tunnin kuluttua, normaali pH vaihtelee välillä 5,5–6,8 Happamuuden väheneminen johtuu syljen sisäl-

tämän bikarbonaatin puskuroivasta vaikutuksesta, syljen laimentavasta vaikutuksesta ja happamien aineenvaihduntatuotteiden imeytymisestä pois pötsistä.

Luontainen puskurointi ei aina riitä

Runsaasti hiilihydraatteja ja riittämättömästi korsirehua sisältävä ruokinta

happamoittaa pötsin runsaan happotuotannon ja riittämättömän syljen erityksen takia. Happamuus johtaa pötsimikrobiston epätasapainoon ja pahimmillaan häviämiseen. Happaman pötsin hoidossa tarvitaan ruokinnan korjauksen lisäksi neutraloivia aineita. Pötsin pH:ta alentavat aineet voidaan jakaa vaikutustapansa mukaan puskuroiviin kuten natriumbikarbonaatti

Valmisteiden sisältämät puskuroivat ainesosat ja hiiva

Valmiste	Valmistajan ilmoittama käyttöindikaatio	Puskuroiva tai alkaloiva aine	Puskuroivan aineen riittävyys	Riittävästi hiivaa	Muut
ReCovin pötsin pH pasta	Happaman pötsin hoitoon	Magnesiumoksidi	Kyllä		Se Co
Rumevit		Magnesiumoksidi Dinatriumfosfaatti	Ei Ei		B1, B3 Co
Super Vetrumin-jauhe	Pötsin toiminnan tehostamiseen	Dinatriumfosfaatti	Ei	Kyllä	B1 Co
Correct pH Combi	Pötsin neutralointiin	Natriumbikarbonaatti Magnesiumtrisilikaatti	Kyllä ?		
Rumelan	Ruokahaluttomuuden yhteydessä	Mononatriumfosfaatti Dinatriumfosfaatti Trikaliumfosfaatti Natriumkarbonaatti Kalsiumkarbonaatti Magnesiumoksidi	? Ei ? Ei Ei Ei	Kyllä	Co
Correct Pötsipotku	Pötsin mikrofloran elvyttämiseen			Kyllä	Propyleeniglykoli Kalsiumpropionaatti
Biorumin	Pötsin mikrobitoiminnan elvyttämiseen			Kyllä	B1 B3 Co

Lähde: Anu Back: Pötsin toimintaa tasapainottavat vapaakaupan valmisteet; sisällön ja tehokkuuden arviointia pötsihäiriöiden hoidossa ja ennaltaehkäisyssä

ja alkaloiviin kuten magnesiumoksidi. Puskuri lisää nesteen kykyä vastustaa happamuuden muutoksia, kun alkaloina aine kohottaa pH-arvoa pötsinesteen happamuudesta riippumatta.

Anu Backin eläinlääketieteellisen tiedekunnan kliinisen tuotantoläinlääketieteen osastolle tekemässä kirjallisuuskatsauksessa arvioidaan pötsin toimintaa tasapainottavien vaapaakaupan lääkkeiden sisältöä ja tehokkuutta pötsihäiriöiden hoidossa ja ehkäisyssä. Arvioinnin perustana olivat valmisteiden lehmille annettujen ohjeannosten määrät verrattuna kirjallisuudessa suositeltuihin ohjeannoksiin ja lehmän päivittäisestä rehusta saamiin määriin. Valmisteiden tehokkuus pienmärehtijöille lieenee melko suoraan sovellettavissa kulloisellekin valmisteelle annettuina lampaiden ja vuohien ohjeannostuksia noudattamalla.

Toimiva hoito keittiön kaapissa

Hiivalla on todistetusti vaikutusta ainakin happamuuden vähenemiseen ja kuidun sulamiseen. Tutkimus (Marden ym. 2008) osoitti *S.cerevisiae*-hiivan (5 g/pv/lehmä) stabiloivan pötsin pH:ta lähes yhtä tehokkaasti

kuin natriumbikarbonaatin eli ruokasoodan (150 g/pv/lehmä). Natriumbikarbonaatti toimii pelkästään puskurina, kun hiiva estää pH:ta alentavaa laktaatin kertymistä ja mahdollistaa paremman kuidun sulamisen. Se, että tutkitut hiivat ovat samaa lajia kuin tavallinen leivinhiiva ja suositusmäärät pieniä, tarjoaa helpon ja halvan kotikonstin hoitaa pötsihäiriöitä. Suosituksissa on tosin hyvin suuri vaihtelu: 3–110 g/pv/lehmä.

Tutkielmassaan Back suosittelee happaman pötsin hoitoon natriumbikarbonaattia ja/tai magnesiumoksidia ja hiivaa niiden happamuutta alentavan vaikutusten takia, tiamiinia (B1-vitamiinia) todennäköiseen happamuuden aiheuttamaan puutteeseen sekä propyleeniglykolia energiavajeeseen. Yksinkertaisen pötsihäiriön hoitoon hiivaa, kobolttia, seleenimetioniinia (orgaaninen seleeni) ja niasiinia (B3-vitamiini) niiden pötsimikrobistoa elvyttävän vaikutuksen takia sekä propyleeniglykolia energiavajeeseen. Lisäksi on hyvä muistaa kuivan heinän edulliset vaikutukset märehtimistä, syljen erittymistä ja pötsin liikkeitä ylläpitävinä rehuina.

Muokkaamme
Riistaturkisnahat
Poron- ja lampaantaljat
Tarhattujen turkisainien nahat
Lattiataljat
Märkäparkituspalvelut
turkismuokkaamo
Modifur Oy
www.modifur.fi

Ostamme
Pieniä turkisnahkoja
- sublettuna tai kuvattuna
- toimilamme keraamiseen
tarvittavat astiat ja suolat
Hysy lisää!

Noksonkuja, 61310 Panttila
Puh. 06 450 0600

Lammas- ja vuohikerhot

1. Etelä-Karjalan Lammaskerho r.y.
pj. Heli Kärnä, puh. 045 349 9399, heli.karna@gmail.com, ekarjalanlammaskerho@gmail.com, www.facebook.com/ekarjalanlammaskerho ja www.lammaskerho.yhdistysavain.fi
2. Etelä-Pohjanmaan Lammaskerho r.y.
siht. ja rahastonhoit. Sanni Parkkinen, puh. 040 717 7116, Kirkkotie 24, 66340 Sarvijoki, sanniparkkinen@gmail.com
4. Keski-Pohjanmaan Lammaskerho
siht. Leila Niemelä, Niemeläntie 41, 68230 Lohtaja, puh. 040 570 1599
5. Keski-Suomen Lampurit
siht. Sirpa Tyräinen, Koivuniementie 90, 51260 Tahkomäki, puh. 0500 544 084
6. Kymenlaakson Lampurit
puh.joht. Viivi Soimes, Alasranta 12, 46930 Huruksela, puh. 040 777 7428, viivi.soimes@hotmail.com, siht. Päivi Väinölä, Metsäläntie 542a, 47450 Perheniemi, puh. 040 588 5259, paivi.vainola@pp1.inet.fi
7. Lapin Lampurit r.y.
siht. Petri Leinonen, Mäkikierintie 9, 95520 Tornio, puh. 040 581 8477, petri.leinonen@elomestari.fi
8. Pirkanmaan Lammaskerho
puh.joht. Jan Suttle, Vuohelantie 34, 38250 Roismala, puh. 0500 820 243
9. Pohjois-Pohjanmaan Lammaskerho
siht. Risto Hänninen, Rautionmäentie 56, 92220 Piehinki, puh. 040 558 5421
10. Pohjois-Karjalan Lampurit
siht. Eila Pennanen, puh. 050 361 4144, pk.lampurit@gmail.com
11. Pohjois-Savon Lammaskerho/LF-team
siht. Annika Ruotsalainen, Pielavedentie 1313, 73640 Heinäkylä, puh. 050 544 4015, koivupihantila@gmail.com
12. Satakunnan Lammaskerho
siht. Hanna-Leena Juhola, Taipaleentie 73, 27150 Eurajoki, puh. 044 3124 272, www.satakunnanlammaskerho.nettisivu.org
13. Skärgårdens Fårklubb
siht. Bianca Norman, Sommarö, 21660 Nagu, puh. 02 465 5181
14. Suur-Savon Lampurit r.y.
puh.joht. Susanna Nuutinen, Putkikalontie 172, 58900 Rantasalmi, puh. 050 340 5130
15. Uudenmaan Lampurit r.y. – Nylands Fårfarmare r.f.
siht. Mikko Näri, Kabbölenie 393, 07750 Isnäs, puh. 019 634 446 tai 040 707 5194
16. Varsinais-Suomen Lammaskerho
siht. Katri Mäki, Nihtimäentie 75, 32200 Loimaa, puh. 040 749 6721, katri.maki@pp1.inet.fi
17. Ålands Fåravelsförening r.f
siht. Cecilia Persson, 22240 Hammarland, tel. 045 7523 0723
18. Österbottens svenska fårförening r.f.
siht. Magnus Berg, Nedranvägen 29, 66840 Pensala, tel. 040 545 7826, sofie.berg@yahoo.se
19. Suomen Vuohiyhdistys r.y.
siht. Marita Ollila, Saarenpääntie 32, 61350 Huissi, puh. 050 339 0401, marita.ollila@netikka.fi

Laidunnus pelastaa sammalia

Tuoreille niityille tyypilliset sammalet ovat täysin riippuvaisia laidunnuksesta, osoittaa tuore väitöstutkimus

Laidunnus tarjoaa sammalille elintärkeitä mahdollisuuksia.

Teksti **Terhi Torikka**

Kuva **Minna Eronen**

Filosofian maisteri *Tuomo Takalan* väitöstutkimuksen mukaan perinnebiotooppien laidunnus edistää sammalten monimuotoisuutta sekä tuoreilla niityillä että metsälaitumilla. Molemmat ovat uhanalaisia luontotyyppejä.

Kasvaa kulkureiteillä ja puissa

Metsälaitumilla laidunnuksesta ovat riippuvaisia monet paljaalla mineraalimaalla ja lannalla elävät lajit. Karjan kulkemisesta syntyvät mineraalimaan paljastumat ovat keskeisiä sammalten kasvupaikkoja.

Pelkkä laidunnuksesta huolehtiminen ei kuitenkaan riitä. Perinnebiotooppeja ei esimerkiksi pidä laiduntaa samassa aitauksessa lannoitettujen nurmilaidunten kanssa. Se vaarantaa monien rehevöitymiselle herkkien lajien säilymisen, vaikka ominainen lajisto pääperinteissään säilyisikin.

Monipuolisuus eduksi kaikille

Kasvialustaksi sammalille kelpaavat myös elävä ja kuollut puuaines. Sammalten monimuotoisuus metsälaitumella riippuu voimakkaasti kasvialustojen monimuotoisuudesta.

Yleinen ongelma metsälaitumilla on puuston yksipuolisuus. Lahopuun ja eri-ikäisten puiden määrää, lajiston kirjoa ja tiheyden vaihtelua tulisi sammalten kannalta lisätä. Samalla hyötyvät muut eliöt.

Riippuvuus maataloustuista huolettaa

Tutkimusta tehdessään Takala kiersi laitumia Somerolla Häntälän ja Talvisillan kylissä sekä Kiteeltä Valtimolle ulottuvalla alueella. Tutkimuksessa määritettiin sammallajit peittävyksineen yli 900 kasvuruudulta.

Tutkijaa huolettaa perinnebiotooppien säilymisen riippuvuus maatalouden ympäristötuista ja alttius poliittisille muutoksille. Hän kaipaa uusia ideoita luonnonlaitumien ja -niittyjen hoidon lisäämiseksi.

Takalan biologian alaan kuuluva väitöskirja tarkastettiin Itä-Suomen yliopiston luonnontieteiden ja metsätieteiden tiedekunnassa.

ProAgrian Lammas- ja vuohitiimi

sähköpostiosoitteet: etunimi.sukunimi@proagria.fi

Uusimaa, Pirkanmaa, Varsinais-Suomi, Satakunta ja Häme sekä Kymenlaakso ja Etelä-Karjala E=Etelä-Karjala, H=Häme, K=Kymenlaakso, P=Pirkanmaa, U=Uusimaa

Tuotantoasiantuntijat

Kaie Ahlskog, p. 0400 731 811, *Marja Jalo-Ryynänen*, p. 040 572 8387
tallennukset ja todistukset: *Merja Hietamäki*, p. 050 345 5449

Talousasiantuntija

Etelä-Suomi: *Anna Turunen*, p. 020 747 2615

Investointipalvelun yhteyshenkilöt

Etelä-Suomi: *Osmo Piekkari*, p. 040 709 2471 (H), *Jarmo Keskinen*, p. 0400 461 712 (U),
Alpo Jaakkola, p. 0400 943 227 (K), *Juha Tynkkynen*, p. 0400 358 667 (E-K),
Katri Myry, p. 050 518 4611 (P)

Länsi-Suomi: *Seppo Jokiniemi*, p. 050 66 471

Nurmentuotannon asiantuntijat

Etelä-Suomi: *Asko Laapas*, p. 040 721 9991 (E, K), *Markku Puttonen*, p. 040 709 2484 (H),
Outi Haalijoki, p. 0400 363 441 (H, U), *Tuomas Granni*, p. 0400 859 339 (H),
Esko Havumäki, p. 040 742 4981 (P), *Ritva Tolppa*, p. 0400 163 753 (P),
Tuula Kokkonen, p. 040 755 5480 (E), *Kari Siitarinen*, p. 040 135 0364 (E)
Länsi-Suomi: *Anu Ellä*, p. 040 180 1260, *Jarkko Storberg*, p. 0400 849 992

Etelä- ja Pohjois-Savo, Pohjois-Karjala

Tuotantoasiantuntijat

Sari Heltelä, ProAgria Etelä-Savo, PL 28, 51901 Juva, p. 040 593 7528,
Jarmo Piiparinen, p. 040 678 4212

Talousasiantuntijat

Etelä-Savo: *Vuokko Ahonen*, ProAgria Etelä-Savo, Mikkelin toimipaikka,
Mikonkatu 5, 50100 Mikkeli, p. 040 524 9945
Pohjois-Savo: *Tuomo Rissanen*, ProAgria Pohjois-Savo, PL 1096, Puijonkatu 14,
70111 Kuopio, p. 040 563 8749

Etelä- ja Keski-Pohjanmaa, Keski-Suomi, Österbottens Svenska Lantbrukssällskap

Tuotantoasiantuntijat

Sini Hakomäki, p. 043 8250 526, *Milla Alanco* p. 040 706 0558,
ProAgria Etelä-Pohjanmaa, Huhtalantie 2, 60220 Seinäjoki

Talousasiantuntijat

Keski-Pohjanmaa: *Heikki Ojala*, ProAgria Keski-Pohjanmaa, Ristirannankatu 1,
67100 Kokkola, p. 020 7473261
Keski-Suomi: tulostulosanalyysi: *Irene Mäkinen*, p. 040 587 3245, Likwi ja elinkeino-
suunnitelma: *Hannu Laitinen*, p. 020 747 3341, ProAgria Keski-Suomi, Kauppakatu 19,
PL 112, 40101 Jyväskylä
Österbotten: *Tor-Erik Asplund*, ProAgria Österbottens Svenska Lantbrukssällskap ry,
Handelsplanaden 16 D, 65100 Vasa, p. 050 386 5922
Etelä-Pohjanmaa: *Marjut Viitasalo*, ProAgria Etelä-Pohjanmaa, Huhtalantie 2,
60220 Seinäjoki, p. 040 353 0227

Oulu, Kainuu ja Lappi

Tuotantoasiantuntijat

Heini Rautiola, ProAgria Oulu, Kauppurienväylä 23, PL 106,
90101 Oulu, p. 045 657 8708, heini.rautiola@proagria.fi
Lapin alueella UÄ-mittauksia ja tiineystarkastuksia tekee myös *Johanna Alamikkotervo*
johanna.alamikkotervo@gmail.com, Vanhalantie 17, 95300 Tervola, p. 041 459 6657.

Talousasiantuntijat

Pohjois-Pohjanmaa: *Sari Isotalus*, ProAgria Oulu, Pappilantie 1, 85200 Alavieska,
p. 040 764 7904
Kainuu: *Tarja Poikela*, ProAgria Kainuu, Osmonkatu 9, 87100 Kajaani,
puh. 0400 386 274
Lappi: *Pekka Kummala*, ProAgria Lappi, Eteläranta 55, 96300 Rovaniemi,
p. 020 747 2722

Åland

Ålands Hushållningssällskap, 22150 Jormala, p./tel 018 329 644 tai/eller
0457 526 7304, *Kerstin Lundberg*, kerstin.lundberg@landsbygd.ax
Föreningen Ålandsfåret r.f. (ahvenanmaanlammasta koskevat asiat)
Maija Häggblom, majja.h@maijas.ax
Ångo-bussvägen 288, 22630 Lumparland, p. 040 742 8967

*Kaikilla ei ole säännöllistä toimistopäivää,
varmimmin tavattavissa maanantaisin.*

*Aita valmistuu Joensuun Enossa, Karhusalon kylätalolla.
Kuvassa Timo Reko, Mari Heinonen, Reeta Rönkkö*

Pistoaita koristaa montaa pihaa – lammasaitana se on verraton

Pistoaitaa, risuaitaa, riukuataa ja panenta-aitaa. Perinteisellä aidalla on monta nimeä ja sitä myös tehdään eri tavoilla. Yhteistä on se, että aita tehdään pelkästään puusta. Ei nauloja, ei rautalankaa, vain puuta.

Teksti: **Timo Reko**
Aluepäällikkö, Maaseudun Sivustysliitto
Itä-Suomen aluekeskus,
intohimoinen aidanrakentaja

Kuvat: **Jonna Tahvanainen**

Itäisessä Suomessa aitaa yleisesti on kutsuttu piste-, pist- tai pistoaidaksi. Lännessä aidat olivat yleensä riuku- tai risuaitoja, Pohjanmaalla panenta-aitoja. Myös aidan malli antaa osviittaa nimeen, pystyaita on tehty lyhyistä aidaksista.

Näitä puusta tehtyjä aitoja Suomessa oli 1800-luvun lopussa niin paljon, että niillä olisi voinut kiertää maapallon kahdeksan kertaa ympäri. Aidoilla yleensä suojattiin viljelykset ja pihapirit kun eläimet saivat kulkea vapaasti. Aidoista on jäänyt muutama sanontakin kieleemme, kyllä sitä oppii olemaan vaikka alimmaisena aidanvitaksena tai nuorena on vitsa väännettävä, tosin vitsaa käytettiin moneen muuhunkin toimeen.

Aidaksia, seipäitä, varoja ja vitsaksia

Aidan teon perustarpeet ovat aidakset, seipäät, varat ja vitsakset. Näitä kun hankkii tarpeeksi, niin aidanteko on sen jälkeen helppoa. Juuri tarpeiden hankinta aidanteossa on työläin

vaihe. Aidakset ovat aidan vaakatasoon tai poikkikulmaan asetettavia riukuja. Aidakseksi käy näre-, haapa- ja mäntyriut. Paksumpaa puuta voi myös halkoa, mänty halkeaa kohtuullisen mukavasti tuoreena. Kuusi yleensä kiertää sen verran, että se pitää huomioida halkaisussa. Myös haavan halkaisu onnistuu, mutta se lehtipuulle ominaisesti menee koke-mattoman käsittelijän käsissä sälöiksi. Aidasten pituus riippuu siitä, minkä mallista aitaa tekee. Jotkut aitamestarin tekevät tarkkaan samanmittaisista aidaksista aitaa, mutta kyllä erimittaisistakin aidaksista saa niin kutsutun tasaselkäisen aidan.

Seipäät ovat aidan pystypuuta ja ne pitää tehdä aina kuusesta. Ne kuten muutkin aitatarpeet saadaan parhaiten alikasvoskuusista. Alikasvos on metsän valtuuustoa selvästi lyhyempää puuta, mutta voivat olla lähes samanikäistä kuin valtuuusto. Samoin sivuvarat tai varakkaat tehdään aina kuusesta. Sivuvaroilla tuetaan aitaa joka seipäiden kohdasta tai seiväs-

parien välistä. Aitavitakset tai vitsakset saadaan pienistä noin puolitoista metrisistä kuusista. Aitavitsaksina voi käyttää myös katajaa tai pihlajaa. Pihlaja käy myös aidakseksi.

Pistoaitaa on tehty lyhyt- ja pitkäpistoisena. Nimikin viittaa pystyyn tehtyyn aitaan, jossa on käytetty lyhyitä riukuja. Aidasten pituus vaikuttaa tehtävään aitaan, siten että mitä lyhempiä riukuja käytetään niin myös aidanseiväsparien väli pitää olla lyhyempi. Jos käyttää pitkiä riukuja ja vielä jatkaa niitä, aidan seiväsparien väli voi olla pidempi.

Pistoaita on lammasaitaa

Perinteinen pistoaita tai riukuaita sopii erityisen hyvin eläinaidaksi. Lammasaidaksi se on suorastaan erinomaisen hyvä. Perinnebiotooppien ja luonnon monimuotoisuuden hoitamiseen pisteaita lampaiden kanssa on niin kaunis näky kuin vain kesäinen päivä Suomen suvessa voi olla. Pisteaita on tosin aika kallista puuhaa tai se vie kohtuullisen paljon aikaa itse tehtynä.

Hyvin tehdyn pistoaidan, sellaisen joka täyttää vaativankin lampurin tarpeet, hinta on noin 35 euroa metri. Nykyään pistoaitaa tehdään paljon talkoohommina, kyläyhdistykset koristavat niillä kylätalojen pihapiirejä. Myös kesämökkien pihoilla on paljon perinteisiä aitoja, samoin maaseudun asuntojen ja maalaistalojen pihapiirissä. Aitoja on tehty osin vähän jäljitellen ja tuunaten, on käytetty rautalankaa ja nauvoja, aidakset on sirkkelillä halkaistuja. Ihmiset tekevät vapaassa maassa mitä tekevät, mutta olen muutaman aidantekijän kanssa luokitellut pahimmaksi virheeksi heinäseipäiden käytön perinneaidassa. Mielipiteeni on, että heinäseiväs edustaa niin suurta itseisarvoa heinänteossa, ettei sitä voi laittaa pistoaitaan.

Aitaoppia Ilomantsista

Itse opettelin aidantekoa reilu kaksikymmentä vuotta sitten Ilomantsissa. Länsisuomalaisena olin jonkin verran kotona kopsutellut vasikkahakaan piikkilankojen väliin aitariukuja. Itä-Suomeen muutettuani ja tehtyäni kesätöitä Pohjois-Karjalassa, näin siellä täällä perinteisiä pistoaitoja. Jostain sain innostuksen ja tilaisuuden oppia

Seipäät teroitetaan ja hiilletään noin puolen metrin matkalta. Hiillostus parantaa kestävyyttä.

aidantekoa Ilomantsin Kivilahdessa. Siitä innostuneena teimme 1996 Joensuuhun ensimmäiset pistoaidat kesälampaille. Sen jälkeen olemme Maaseudun Sivistysliiton Joensuun kulttuuriyhdistyksen toimesta hoitaneet kaupunkilampaita joka kesä. Olen sen jälkeen ollut lisäopissa ja opettanut itse pistoaidantekoa joka kesä jonkin verran. Viime kesänä tuli kahdeksan kilometriä täyteen pistoaitaa, eli olen joko rakentanut itse, rakensuttanut tai ollut vetämässä aitakursseja, joissa tuo määrä aita on tehty.

Nykyään rakennan mielelläni aita pitkiä riu'usta. Aidakset ovat erimittaisia, mutta puolet niistä pitää olla pitkiä, yli viisimetrisiä. Seipäiden pituus vaihtelee kahdesta kahteen ja puoleen metriin. Sivuvarat ovat lyhyempiä. Aita rakennetaan seiväsparin väliin, seipäät on teroitettu ja hiilretty kunnolla noin puolen metrin matkalta. Vitsakset sidon siten, että lovean molempiin seiväsparin seipäisiin kielekkeen pienellä kirveellä. Vitsaksen sitominen aloitetaan asettamalla sen pää toisen seipään lovetun kielekkeen alle ja sidotaan vitsas seipään ympäri siten, että se lukitsee kielekkeen ja vitsaksen päin. Sama tehdään seiväsparille. Näin saadaan lukittu aidanvitsas, sen jälkeen loppu vitsaksesta kierretään seiväsparin ympärille puolta vaihtaen, jolloin syntyy kahdeksikko.

Pitkiä riu'usta näyttävä aita

Aitavitsakset halkaistaan noin puolitoista metriä pitkistä (taimi-) alikas-

voskuudesta. Kuusen latvaan pitää jättää aina vihreää latvusta. Halkaisu aloitetaan latvasta joko repimällä oksanhaarasta tai puukolla halkaisemalla alku. Vitsas halkeaa kokeneissa käsissä minuutissa tai parissa, tärkeää on että halkaisu tapahtuu tasaisesti siten, että kuusen ruskeaa ydintä jää molempiin puoliin.

Aitaseipäät asetetaan vinoon nousuvia aitariukuja vastaan noin yhdeksänkymmenen asteen kulmaan. Tämä siksi, että aidakset eli aitariu'ut jonkin verran painavat aita ja jos aitaseipäät laitettaisiin suoraan, ne väänntyisivät ajan oloon selälleen. Myös silmä sanoo aidantekijälle, että vinot seiväsparit sopivat paremmin toisesta suunnasta tulevia aitariukuja vastaan.

Aitariukuja pitää jatkaa vaikka käytänkin pitkiä aidaksia. Tällaisessa suhteellisen vaakatasossa etenevässä aidassa jatkettujen riukujen ansiosta voidaan säätää aidan korkeutta aina yksittäisen riu'un kohdalla, koska toisen riu'un tyvi on maassa ja toisen aidan selässä (päällä). Näin saadaan myös aidanselkä vaikka viivasuoraksi jos niin halutaan. Ennen vanhaan ta-

KÄÄNNÄ

”Ihmiset tekevät vapaassa maassa mitä tekevät, mutta olen muutaman aidantekijän kanssa luokitellut pahimmaksi virheeksi heinäseipäiden käytön perinneaidassa.”

”Ennen vanhaan talojen pihapiirien aidat olivat isäntien ylpeyden aihe ja aidanselän tasaisuus siinä tärkein mittari.”

lojen pihapiirien aidat olivat isäntien ylpeyden aihe ja aidanselän tasaisuus siinä tärkein mittari. Metsissä aidat olivat sitten tehty tarpeiden mukaan ja tärkeintä niillä oli eläinten aitaus, näöllä ei niin väliä.

Aitariukuja aseteltaessa sen pitää levätä aina vähintään kahden kannakkeen varassa, eli joko maassa, vitsaksen tai sivuvaran varassa. Sivuvarat asetetaan seiväsparin kohdalle. Kun tarvikkeita on saatavilla, käytän sivuvaroja molemmin puolin jokaisen seiväsparin kohdalla. Seiväsparissa on yleensä alhaalta lukien vähintään kaksi, mielellään kolme vitsasta, sivuvarat sekä niiden päällä vielä yksi vitsas.

Tavaramenekki tällaiseen aitaan on sadalle metrille: 200 pitkä ja 150 lyhyttä aidasta, 140 seivästä ja 140 sivuvaraa sekä noin 300 vitsasta eli 150 kpl kuusta. Näiden hankintahinta on noin 900 euroa, tarvikkeet pitää vielä kuljettaa ja työstää eli aisata, teroittaa

Vitsaksen sidontaa varten lovetaan kieleke pienellä kirveellä. Vitsaksen toinen pää asetetaan seipään lovetun kielekkeen alle ja sidotaan vitsas seipään ympäri siten, että se lukitsee kielekkeen ja vitsaksen pään.

ja hiiltää. Valmis sadan metrin aita 35 euron metrihinnalla on siis 3500 euroa. Hinnat ovat alvittomia. Elyn ei

tuotannollisessa investoinnissa perinteisen aidan hinnaksi oli muistaakseni määritelty 28 e/m.

Kysynnän kasvaessa

HAEMME LAMPUREITA

maamme merkittävimpiin, molempia osapuolia tyydyttävään sopimustuotantoon, alueena koko Suomi.

Kannattaa ottaa yhteyttä, Miikka Depner puh. 010 229 1021 tai sähköpostilla miikka.depner@vainionteurastamo.fi

Ammattilainen, tee yhteistyötä ammattilaisen kanssa!

Orivillentie 11, Orimattila
www.vainionteurastamo.fi

Retronik-lammaskalusteet

- pyöröpaalihäkit
- käsittelyaidat
- hoito-/karitsaportit
- eläinportit
- laidunkatokset
- uimuri juomakupit + suojaakaaret
- rännityslaitteet ja stopparit

Meidän aidoilla toteutat helposti hyvinvointituen vaatimuksia

Rakenna "Kesämökki" lampailla, kätevästi katoskaarilla, kysy hinta niin yllätyt!

Retronik Ky

Raija 040 7022 162
Reino 050 521 0082
rareko105@gmail.com

2-tiejakaja
lampaiden
nopeaan
lajitteluun

REHU-ÄSSÄ OY

- LAMMASKIVENNÄISIÄ myös luomutuotantoon hyväksytyt.
- NUOLUKIVET myös luomutuotantoon hyväksytyt.

POHJANMAAN REHU-ÄSSÄ OY

PUH: 06 344 4433

FAX: 06 344 4432

email: rehuassa@qnet.fi

OSTETAAN LAMMASTA JA KARITSAA.

Myös rahtiteurastus ja leikkuu.

Tilateurastamo Kouvolassa

www.muhniemenlahtivaja.fi
puh. 040 578 6317

LAMMASVAAKA

Helppo käyttää, myös yksinpunnitus.
Monipuolinen tiedonsaanti.
Myös edullinen vuokrausvaihtoehto.

Kysy
tarjous!

VAAKATALO OY
SCALESHOUSE

Vaakatalo Oy, Lukinkatu 10, 33580 Tampere

puh. 020 73 51 500, info@vaakatalo.com, www.vaakatalo.com

Laadukkaat lammastarvikkeet ja ym. maataloustarvikkeet edullisesti

- lammasmaat ja -kääntäjät
- aitaelementit ja rännitys
- paali- ja heinähäkit
- ruokintakaukalot
- juomakupit
- paljon pientarvikkeita mm. karitsointi, astutus, hoito
- maatilatarvikkeet mm. desinfiointi, ovi-verhot, rehukärryt, valvontakamerat
- lammasmaat
- kyllästetyt aitalopat
- muovitolpat
- aitaverkot
- HT teräslangat
- aitanauhut, -köydet
- eristimet, kahvat ym.
- aitaustarvikkeet
- sähköpaimenet
- koiratarhat
- kanaverkot

Suomalaisen farmarin verkkokauppa
kotilammas.suomalainenverkkokauppa.fi
Satulamäen Kotilammas, Suonenjoki puh. 040 822 6817

Ostamme kaikenikäisiä lampaita ja vuohia teuraaksi ympäri vuoden.

Teurastus, lihanleikkuu
ja tyhjiöpakkaus
myös rahtityönä

**Lallin
Lammas**

Lallin Lammas Oy
Mikolanlenkki 80, 27730 TUISKULA
Puh. 02 554 6273. Faksi 02 554 6290.
lallin.lammas@lallinlammas.inet.fi

Keritsijä Tuomas

www.kapukallio.fi

050 533 5702

laadukasta
kerintää jo kahtena
vuosikymmenenä

Käy tutustumassa uuteen
kausihinnoitteluamme
kotisivuillamme

Ida Alajärvi lypsää kaiken tilan tuotteissa käytettävän maidon käsin

Kuva: Asko Alajärvi

Vuohenmaito hellii ihoa, mutta vasta harva tietää sen

Suomalainen vuohikosmetiikka on harvinaisuus. Siksi se kiinnostaa kuluttajia, mutta vaatii myös tehokasta myyntityötä.

Teksti **Terhi Torikka, Ida Alajärvi**
Kuvat **Ida Alajärvi**

Maailman tiedettävästi vanhimmat ihon hoidon aineet ovat olleet hunaja ja (vuohen)maito. Nykypäivänä teollinen tuotanto on siirtynyt vesipohjaisiin tuotteisiin, veden edullisuuden ja helppouden vuoksi. Veteen verrattuna maitoa on vaikeampi saada ja se nostaa lopputuotteen hintaa.

Iholle vuohenmaito sopii hyvin. Se sisältää runsaasti helposti imeytyviä rasvoja, proteiinia ja vitamiineja. Lisäksi sen sanotaan auttavan iho-ongelmista kärsiviä, kertoo *Ida Alajärvi*.

Alajärven tilalla valmistetaan vuohikosmetiikka Gocos-tuotemerkillä tilan omasta maidosta.

”Kun kaiken reseptiikasta alkaen tekee itse, tuo maidon käyttäminen tuotteissa omat päänvaivansa.”

Banaanimaitokosteusvoide tehdään vuohenmaidosta, tuoreesta reilunkaupan banaanista ja aidoista vaniljasiemenistä.

Tuotekehittely maidosta vie aikansa

Alajärven mukaan vuohenmaidon käyttäminen tuotteiden pohjana ei ole aivan yksinkertaista.

”Tekniikoiden ja kikkojen löytämisessä menee oma aikansa. Helpolla tietysti pääsee, jos kopioi Googlesta ohjeen ja lähtee toisten suunnitelmalla työllä eteenpäin. Mutta kun kaiken reseptiikasta alkaen tekee itse, tuotteen käyttäminen tuotteissa omat päänsäivänsä.”

Maidon käyttö itsessään tuotteissa ei tee valmistuksesta kallista. Muut käytettävät raaka-aineet ratkaisevat hinnan.

”Teolliset täyteaineet eivät ole superkalliita. Mutta jos käytetään puhdaita, mahdollisesti luomu- tai elintarvikelaatuisia rasvoja, vahoja ja erikoisöljyjä, ne ovat tyyriitä. Meidän tuot-

Suosituin tuote on hammppumaito, todellinen tehohoito kaikille ihoalueille.

teissamme käytetty kallein öljy on tyrniöljy”, Alajärvi kertoo.

Tuotekehitys on osittain nopeaa, osittain hidasta.

”Tietty vaiheet ovat aikaa vieviä, mutta kun pääideat ovat valmiita, tuotekehitys on kohtalaisen ripeää. Tuotteiden testaukseen käytössä ja erilaisilla käyttäjillä kuluu aikaa runsaasti. Nytkin minulla on monen monta ideaa muhimmassa, odottamassa mitkä päätyvät markkinoille.”

Uuden myynti vaatii nöyryyttä ja uskoa

Vuohikosmetiikan menekki on ollut Alajärven tilan mukaan yllättävänkin hyvä.

”Mutta tietysti uuden tuotteen myynti on haasteellista. Se vaatii paljon työtä ja sinnikkyyttä. Ennen kaikkea nöyryyttä ja samalla luottoa omaa tuotettaan kohtaan.”

Tuotteissa pitää olla jotain, mikä erottaa ne muista. Asiakaskunta muodostuu pääasiassa naisista ja tytöistä, mutta myös miehet ostavat tilan tuotteita itselle tai lahjaksi.

KÄÄNNÄ

”Valikoima on laaja, saippuoista kylpypalloihin ja voiteista savinaamioihin. Kaikkien raaka-aineena on oman tilan käsin lypsetty kutunmaito.”

VUOHIPROJEKTIN PÄÄTÖSSEMINAARI

Jokioisilla Luonnonvarakeskuksessa perjantaina 11.9.2015, kello 12.00 alkaen

Seminaarin ohjelmassa mm.

geenivarojen säilyttäminen ja sukusiitos (Luke), vuohiprojektin tulokset (ProAgria), WebVuohi-ohjelman esitys (Laskentakeskus), pukkulinjat, Vuohiyhdistyksen puheenvuoro ja vuohenmaitotuotteiden markkinat.

Lisätietoja: Kaie Ahlskog, puh. 0400 731 811, kaie.ahlskog@proagria.fi

Ilmoittautuminen: Merja Hietämäki, puh. 050 345 5449, merja.hietamaki@proagria.fi

Tarkempi ohjelma: www.proagria.fi

Maatalouden Laskentakeskus Oy

Suomen vuohiyhdistys ry

Perustettu:

23.04.1979

Postiosoite:

Poikojantie 331, 31400 SOMERO

Pankkiyhteys:

Kiikalan Rekijoen OP 514408-210870

Jäsenmaksu:

20 € (ilmoita tietosi jäsenrekisteriin)

<http://www.suomenvuohiyhdistys.net>

HALLITUS

Puheenjohtaja

Marita Ollila, Ilmajoki

050 339 0401, marita.ollila [ät] netikka.fi

Varapuheenjohtaja

Riitta Saloniemi, Laitila

040 557 3544, rj.saloniemi [ät] lailanet.fi

Rahastonhoitaja, jäsenrekisteri

Suvi Viander, Paalijärvi

045 808 2600, suviande [ät] gmail.com

Sihteeri

Jani Sivunen, Ilmajoki

0400 289 063, jani.sivunen [ät] netikka.fi

Muut hallituksen jäsenet

Milla Alanco, Pro Agria Etelä-Pohjanmaa

040 706 0558, milla.alanco [ät] proagria.fi

Ari Aaltonen, Kirkkonummi

040 543 3810, ari.aaltonen [ät] patakukko.fi

Jaakko Niemi, Kurikka

044 564 8522, jaska [ät] vatajanranta.net

Erkki Väisänen, Keikyä MTK:n edustaja

0400 722 027, ervaian [ät] gmail.com

Varajäsenet

Tytti Stähle, Nuutilanmäki

Henri Kannosto, Ilmajoki

Emma Tuominen, Kytäjä

Susanna Kujala, Panelia

Markus Koivisto, Kihniö

Anna-Kaisa Niemi, Kurikka

Mirva Hakamaa, Kauhajoki

Laura Toivonen, Laitila

Suomen Vuohiyhdistys toimii yhdyssiteenä vuohenkasvattajien välillä. Lisäksi sen tehtävänä on edistää vuohitaloutta ja jalostusta sekä vuohien ja vuohitaloustuotteiden käyttöä ja tunnettua. Yhdistyksen jäseneksi ovat tervetulleita kaikki vuohenkasvattajat sekä vuohista ja vuohitaloustuotteista kiinnostuneet harrastajat ja ammattilaiset.

Alajärven tilan vuohet laitumella.

Valikoima on laaja, saippuoista kylpypalioihin ja voiteista savinaamioihin. Kaikkien raaka-aineena on oman tilan käsin lypsetty kutunmaito. ”Haluamme valmistaa puhdasta kosmetiikka pienellä pilkkeellä silmäkulmassa.”

Tuotteita myydään tilan omassa myymälässä, verkkokaupassa ja jälleenmyyjien kautta. Alkamassa on myös diili ison kauppaketjun kanssa, mutta siitä Alajärvi ei vielä paljasta enempää.

Lisätietoa: www.gocos.fi/

Vuohiyhdistys tiedottaa

Tilattavissa seuraavia tuotteita

Vuohenmaitosaippua tuoksuina naturel, kaura/hunaja sekä omena 7€

Vuohiaiheinen muki 8 €

T-Paidat aikuisten viininpun. M-L-XL 10 €, lasten 92-98-104-116-128 6 €

Lypsykutun ruokinta- ja hoito-opas 13 €

Pronssinen kaulakoru 20 €

Vuohi pehmolelut 6,5 €

Kaikki tuotteet tilattavissa sähköpostilla: suomenvuohiyhdistys@gmail.com

Tuotteiden hintaan lisätään postikulut ja toimitetaan laskun kera.

Tuotteet laitetaan postiin hetimiten.

Kuva: Ulla Alina Korhonen

Vuohen maitoa tuotteidensa raaka-aineena käyttää myös ainakin Kuhmossa saippuoita valmistava Saiputti.

Lammas & vuohi

PALVELUKORTTI

- Uusi lehtitilaus** 69 €/vuosi
- Lehtitilaus ja kannattajajäsenyys** 300 €/vuosi
- Perhejäsenyys ilman lehtitilausta** 20 €/vuosi
- Osoitteenmuutos**
- Tilauksen peruutus**

Lammas & vuohi lehti on alan ammattilaisille suunnattu erikoisjulkaisu, joka ilmestyy viisi kertaa vuodessa. Suomen Lammasyhdistyksen jäsenyys sisältyy Lammas & vuohi -lehden tilaushintoihin.

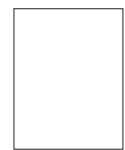
Nimi _____

Osoite _____

Vanha osoite _____

Puhelinnumero _____

Sähköposti _____

Suomen Lammasyhdistys

ProAgria Palvelukeskus

PL 251

01301 Vantaa

Päätoimittaja: Pia Parikka, puh. 044 973 7000, pia.parikka@lammasyhdistys.fi
Toimitussihteeri: Terhi Torikka, puh. 040 752 6363, terhi.torikka@gmail.com
Vuohiasiat: Milla Alanco, puh. 040 706 0558, milla.alanco@proagria.fi
Toimituksen osoite: Terhi Torikka, Kuutostie 470, 59130 Koitsanlahti
Ilmoitukset: Pia Parikka, puh. 044 973 7000, pia.parikka@lammasyhdistys.fi

Sähköiset tilaukset:
raili.lindblad@proagria.fi

Aidan toiselta puolen – lammasaiheisia kuulumisia maailmalta

Palstalle kootaan lammias- ja vuohiaiheisia uutisia ja kuulumisia ulkomaisista lähteistä.

Koonnut **Terhi Torikka, Eila Pennanen**

Kuva: Sijja Alamikkotervo

LAMMAS SÄÄSTÄÄ VETTÄ AIVOILLAAN

Aiemmin lampaiden aivojen alapuolella sijaitsevan lämmönsiirtojärjestelmän oletettiin suojelevan aivoja ylikuumenemiselta. Uusi australialainen tutkimus vahvistaa tämän järjestelmän säättävän itse asiassa hypothalamuksen lämpötilaa ja toimivan myös vettä säästävänä mekanismina.

Lampaan lämmönsäätelykeskus sijaitsee aivojen hypothalamuksessa reagoiden veren lämpötilan muutoksiin. Aivoihin virtaavan veren lämpötilaa säädellään ohuista verisuonista muodostuneen verkkomaisen verisuonirakenteen avulla. Veren lämpötilan säätely rakenteessa tapahtuu sympaattisen (tahdosta riippumattoman) hermoston välityksellä. Kärsiessään kuumissa olosuhteissa veden puutteesta, aivoihin virtaavan veren jäähtyminen kytkeytyy päälle ja näin hypothalamuksen viilentyessä elimistöstä lämpöä ja runsaasti vettä poistavan läähätyksen käynnistyminen estyy. Järjestelmä sallii ruumiinlämmön nousun, mutta pitää aivojen lämpötilan niiden toiminnan kannalta edullisen viileänä. Lämmön poisto läähätyksen avulla käynnistyy vasta kun elimistön lämpötila uhkaa nousta kriittisen korkeaksi.

Kokeessa mitattiin kuumissa olosuhteissa lampaiden hypothalamuksen jäähtyysjärjestelmän käyttöä eläinten saadessa normaalisti vettä sekä pitämällä niitä juomatta. Janoiset lampaat käyttivät hypothalamuksen jäähtytystä moninkertaisesti vettä saaneisiin eläimiin verrattuna. Kokeessa lampaiden havaittiin pystyvän säästämään päivittäistä veden kulutustaan jopa 80 prosenttia. Lampaiden tiedetään selviytyneen jopa viikon juomatta – oletettavasti juuri tämän vettä säästävän järjestelmän ansiosta.

Lähde: *Discovery News*

EDULLISTA TELTTAKASVATUSTA TUTKITAAN RUOTSISSA

Ruotsissa on selvitetty mahdollisuuksia säästää lampolan rakennuskuluissa käyttämällä telttaa aikuisten ja loppukasvatavien talvitiloina. Tavoitteena on lisätä kotimaista tuotantoa parantamalla kannattavuutta, kirjoittaa ruotsalainen *Fårskötsel*-lehti.

Telttakasvatusta on tutkittu emolehmillä, mutta tulosten arvioidaan pätevän myös lampaisiin. Sirkusteltan mallisen katoksen on tarkoitus suojata eläimiä talven aikana säältä ja tuulelta. Teltan alla olisi eläimille paksusti kuivitettu makuupaikka. Seininä toimisivat aidat, joissa on läpinäkyvää verhoseinää tuulen puuskia vastaan. Sen läpi eläimet näkevät laumansa ja mahdolliset vaaratekijät.

Telttaa on tarvittaessa mahdollista siirtää ja niitä voidaan sijoittaa useita vierekkäin lauman koosta riippuen. Maapohjan säästämiseksi paikkaa kannattaa vaihtaa usein.

Emolehmätuotannossa telttakasvatusta pienensi tuotantokustannukset lähes puoleen tavanomaisen tuotannon kustannuksista. Tutkimus osoitti myös, että eläimet voivat hyvin ja viihtyivät telttakasvatuksessa. Nyt tutkijaryhmä aikoo kehittää lampaiden tarpeisiin suunnitellun teltan. Sen arvioidaan soveltuvan tiineille, loppuvaiheen imettäville uuhille sekä karitsojen loppukasvatukseen. Tämän toivotaan lisäävän syyskaritointia, mikä parantaisi kevään lihapulaa.

Tärkeintä ulkokasvatuksen onnistumisessa on huolehtia juomavedestä ja ruuasta sekä siitä, että makuupaikka on kuiva eivätkä lampaat ole vastakerittyjä.

Fårskötsel 3/2015

TOKSOPLASMOOSI VAIVAA NORJASSA

Alkueläimen aiheuttama toksoplasmoosi aiheutti eläinmenetyksiä monilla lammastiloilla Norjan länsi- ja eteläosissa tänä keväänä, kertoi norjalainen NRK verkkosivuillaan toukokuussa. Epidemiasta ei kuitenkaan vielä puhuttu.

Tauti aiheuttaa esimerkiksi luomisia ja keskenmenoja. Tartunnan lähteenä on yleensä kissan uloste, jota lammas saa elimistöön joko laitumelta, rehusta tai kuivaheinästä.

Lammas-
haasta
lautaselle

Karitsaa grilliin

Pehmeä karitsanliha sopii mainiosti valmistettavaksi myös grillissä. Kesäistä käyttöä helpottaa esimerkiksi viulun leikkuu parin sentin paksuisiksi paistisiiviksi. Tuoreet yrtit kruunaavat makujen kokonaisuuden.

Niko Hälvä

Nyytissä kypsennettäväksi sopivat mainiosti myös grilliherkkusienien kantapalat.

Siivutettu karitsanpaisti grillissä (4 hengelle)

n. 800 g siivutettua luullista karitsanpaistia
1 tl suolaa
2 tl rouhittua mustapippuria
Tuoretta rosmariinia
Tuoretta timjamia
Tuoretta minttua
8 valkosipulin kynttä
Punaviiniä
Oliiviöljyä

Mausta lihat suolalla ja mustapippurilla molemmin puolin. Ruskista pintaa grillissä noin 2 minuuttia per puoli, niin että veri nousee pintaan. Laita lihat folioon ja lisää joukkoon tuoretta rosmariinia, timjamia, minttua ja valkosipulin kynnet. Lorauta vielä vähän punaviiniä ja oliiviöljyä päälle. Sulje folio ja anna hautua grillissä miedolla lämmöllä vielä noin 20 minuuttia

Juurekset folionyytissä (2–4 hengelle)

6 perunaa
4 porkkanaa
2 sipulia
8 valkosipulin kynttä
2 tl suolaa
2 tl rouhittua mustapippuria
Tuoretta rosmariinia
½ dl oliiviöljyä

Lohko perunat, porkkanat ja sipulit ohuiksi lohkoiksi. Sekoita kulhossa sekaan mustapippuri, suola, rosmariini ja oliiviöljy. Laita juurekset kahteen folioon, sulje foliot ja laita nytit grilliin jo ennen lihoja. Anna paistua grillissä noin 30 minuuttia. Tarjoile yhdessä lihojen ja raikkaan salaatin kera.

Loistavat lampaat myyntitapahtuma syksyllä

Jalostuseläinten myyntiä varten järjestämme syksyllä ensimmäistä kertaa huutokauppatapahtuman, joka tapahtuu netissä ja lampaiden omilla kotitiloilla.

Avoimet
ovet tiloilla
aukeavat
19.9.

www.lammasnetti.fi

Kuva: Sariita Mikkonen

Oletko kiinnostunut myymään jalostuseläimiä, pässejä tai uuhia? Lampaista mainostetaan etukäteen lammasnetti.fi sivustolla, jossa nähtävänä on sukutodistus, kuva eläimestä ja lähtöhinta.

Myytavistä eläimistä pitää olla etukäteen painotiedot, terveystodistus ja eläimen arvostelu netissä. Tarkempi ohjeistus annetaan elokuussa ja viimeinen ilmoittautuminen elokuun lopussa. Tapahtumaan osallistuvien tilojen yhteystiedot julkaistaan ProAgrian julkaisemissa mainoksissa, joiden perusteella eläimistä kiinnostuneet ostajat löytävät oikeille tiloille ostamaan haluamiaan eläimiä. Eläimiä myyvien tilojen osallistumiskulu 35 euroa/tila.

Lisätietoa ProAgrian paikalliselta lammasasiantuntijalta:

Etelä- ja Länsi-Suomessa Kaie Ahlskog, 0400 731 811, kaie.ahlskog@proagria.fi

Itä-Suomessa Sari Heltelä, 040 593 7528, sari.heltela@proagria.fi

Pohjanmaalla ja Keski-Suomessa Milla Alanco, 040 706 0558, milla.alanco@proagria.fi

Pohjois-Suomessa Heini Rautiola, 045 657 8708, heini.rautiola@proagria.fi

